

Alman Yazılım Ustası

Volkswagen Das Auto

Epey zamandır çocuklara öğretilen en büyük sorun olan küresel ısınma ve çevre kirliliği, belli ki yaşlar büyüdükçe artan ihtiyaçlar ve rahat yaşam anlayışı nedeniyle ikincilleşiyor. Dahası, hep birlikte yaratılan bu "bilinç"ten kaçmak için bu sefer bir "beceri"ye başvuruluyor: En son VW'de tanık olunduğu gibi, yazılım hileleri.

İlki 1993'te Euro 1 adıyla yapılan egzoz gazı emisyon standartlarını belirleme düzenlemesinin son versiyonu olan Euro 6, geçtiğimiz yıl yürürlüğe girdi ve AB ülkelerinde dizel araçlarda nitrojen oksit salınımı için üst sınır kilometrede 180 mg'den 80 mg'ye düşürüldü. Ayrıca yeni araçlarda CO2 emisyonunun 2015'e kadar km başına ortalama 130 g olacak şekilde düzenlenmesi, 2021'e kadar da km başına 95 g'ye düşürülmesi hedeflendi. Amaçsa dizeli benzin kadar temiz kılmak.

EMİSYON DEĞİL YAZILIM SORUNU!

Damla ÜNSEVER

Euro 6 mevzuatı konusunda evdeki hesabın çarşıya uymadığı geçtiğimiz ay patlak veren skandalın Amerika'yı, Avrupa'yı ve hatta Asya'yı sarsmasıyla ortaya çıktı. ABD Çevre Koruma Müdürlüğü'nün ortaya çıkardığı üzere, dünyanın en büyük otomobil markalarından olan Alman Volkswagen'in dizel motorlu araçlarının emisyon testlerinde yanıltıcı yazılım kullanarak karbon emisyonlarını olduğundan düşük gösterdiği ortaya çıktı. Bunun üzerine ABD'de temiz hava yasasını ihlal etmek suçundan dava açıldı ve araç başına 37 bin 500 dolar tazminat istendi. ABD'nin peşi sıra Almanya, İngiltere, İsviçre, İtalya, İspanya, Fransa, G. Kore, Kanada, Norveç, Japonya ve Çin'de de soruşturmalar başlatıldı. İsviçre, Hollanda ve Belçika'da yalnızca geçici olarak satışlar durduruldu. (devamı 3.sayfada)

★
İngiltere'nin 'Ağır' Misafiri
Elâ BİLGEN
sayfa 2

★
İskandinavya'da 'İş ve Ev' Problemi
Aygün KARLI
sayfa 6

★
Portekiz'de Seçimlerin Ardından
Ayşe Elif YILDIRIM
sayfa 7

★
Avrupa'da Seçim Rüzgârı
Onur HAZNEDAR
sayfa 8

★
Almanya'nın Sığınmacı Politikası
Eda BEKTAŞ
sayfa 10-11

★
AİHM'in Altı Aylık İçtihatları
Yasemin KARADAĞ
sayfa 14

★
Avrupa'nın Mahkemeler Tarihi
Betül DİNLER
sayfa 16-17

★
Portre: Alexis Tsipras
Maria KONSTANTOPOULOU
sayfa 18

İngiltere'nin 'Ağır' Misafiri

Elâ BİLGEN

İngiltere, Çin'le ilişkilerini on yıl aradan sonra 20-23 Ekim'de en üst düzeyde gerçekleştirilen resmi ziyaretle pekiştirdi. Kraliçe Elizabeth'in daveti üzerine Londra'ya gelen Çin Devlet Başkanı Xi Jinping, dört günlük ziyareti boyunca hem hükümet yetkilileri, hem de kraliyet ailesi tarafından görkemli biçimde ağırlandı. Öyle ki, Kraliçe Çin lideri şerefine Buckingham Sarayı'nda ziyafet verirken Prens William da kendisini sergiye götürdü. Başbakan Cameron'sa Xi'ye en sevdiği "pub"ta "fish&chips" ısmarladı. Dört günde toplam 30 milyar Sterlin değerinde ticari anlaşmaya imza atıldığı düşünüldüğünde İngiliz yetkililerin Xi'nin üzerine titremesi anlaşılır görü-

nüyor. Ancak Pekin'i ürkütmemek adına Çin'de yoğun biçimde meydana gelen insan hakları ihlallerinden bir kez bile bahsedilmemesi İngiliz kamuoyu ve muhalefetinin tepkisine yol açtı. Ziyaretin ilk gününde, İngiltere'de yaşayan ve devlet başkanlarının gelişini kutlamak üzere Xi'nin kortejinin geçiş güzergâhında bir araya gelen Çinlilerin taşıdığı Çin Büyükelçiliği'nce dağıtılan bir örnek tişört, şapka ve bayraklar dikkat çekti. Onların aksine Tibet ve Uygur bayraklarıyla Çin hükümetini eleştiren pankartları taşıyanlarınsa kortej alanına yaklaşması İngiliz polisi tarafından engellendi. Aralarında 1989'daki Tiananmen Olaylarına katılmış, siyasi faaliyetlerin-

den dolayı Çin'de hapse girmiş ve sonunda Çin'den kaçarak İngiltere'ye yerleşmiş olan Shao Jiang'ın da bulunduğu üç kişinin gözaltına alınmasıysa, İngiliz hükümetinin Pekin'in protestoculara müdahale edilmesi talebine boyun eğdiği yönündeki eleştirilere neden oldu. Gösterilerde Sincan ve Tibet üzerindeki baskılarla Çin'de ifade özgürlüğüne getirilen kısıtlamalar öne çıkan konular arasındaydı. Çinli sanatçı Ai Weiwei ve İşçi Partili milletvekili Fabian Hamilton, David Cameron'ı temel değerleri iş anlaşmalarıyla sağlanan kısa vadeli kazançta fedakarlık etmekle suçladı. Af Örgütü'nden Harriett Garland da Cameron'ın Xi'yle görüşmesinde insan hakları

konusunu açıkça dile getirmesini talep ettiklerini belirtti. İnsan hakları sorunu dışında eleştiri konusu olan diğer bir sorun da çelik meselesi. Çin devlet bankalarının yine devlet tarafından gerçekleştirilen çelik üretimine düşük faizli kredi sağladığı, böylece yurtdışında talep fazlası yarattığı ve bu sorunun da fiyatı düşürülen fazla çeliğin yurtdışına ihraç edilerek çözüldüğü düşünülüyor. Yani Çin, çelikte damping yaparak haksız rekabete sebep olmakla suçlanıyor. Nitekim son haftalarda İngiltere'nin en büyük iki çelik şirketinden biri tasfiye kararı aldığını açıklarken, diğeri de bin 200 çalışanın işine son verileceğini duyurdu.

Cameron'ın koltuğundan taşan karpuz

Tüm bu eleştiriler karşısında hükümet yetkilileri, insan hakları sorunlarının basına kapalı toplantılarda görüşüldüğünü ifade ederek kendilerini savunuyor. Başbakan Cameron da sorunların ancak güçlü ilişkiler çerçevesine tartışılıp çözülebileceği görüşünü beyan etti. Ucuz Çin çeliği yüzünden İngiltere'de çok sayıda çelik işçisinin işsiz kaldığı yönündeki eleştirilereyse "Çin'le ilişkileri güçlendirip ticari faaliyetleri yoğunlaştırmanın insan haklarından vazgeçmek anlamına gelmediğini, her ikisinin de birlikte yürütülebileceğini" söyleyerek yanıtladı.

Ancak ziyaret gündeminin neredeyse tamamen ticari konulara ayrılmış olması, Cameron'ın her iki konunun da birlikte yürütülebileceği yönündeki iddiasını boşa çıkarıyor. Maliye ve Dışişleri Bakanları öncelikli hedefin İngiltere'yi Çin'in Avrupa

daki en büyük ticari ortağı yapmak olduğunu her fırsatta dile getiriyor. Sağlık Bakanı'ysa, Ekim başında, ekonomik büyüme için Çin'de olduğu gibi İngiltere'de de daha fazla çalışılması gerektiğini söylemişti. Elbette Çin'deki uzun çalışma saatleri, ucuz işgücü ve iş güvencesizliği sorunlarına değinme gereği duymadan...

Çin liderinin ziyareti 23 Ekim'de sona erdi. Ancak İngiliz hükümeti bir süre daha sert tepkilere maruz kalacak gibi görünüyor. "Demokrasinin beşiği" olan İngiltere'nin Çin'le yan yana durmasını sindiremeyen İngiliz muhaliflerin en fazla vurguladıkları konulardan biri, genel olarak Avrupalıların tüylerini diken diken eden ölüm cezasının Çin'de verilme ve uygulanma sıklığı. Gerçekten de Af Örgütü'nün 2014 verilerine göre Çin, ölüm cezalarının infazında dünya birincisi.

Bununla birlikte hükümetlerarası ilişkilerde etik değerlerin ikinci planda kaldığını söylemek için derin incelemeler yapmaya gerek yok. Fakat muhalif görüşlerin hangi çerçevede ve hangi düşünüş biçiminin sunduğu araçlarla dile getirildiğinin üzerinde ısrarla durmak gerek. Zira İngiliz hükümetinden, ihlaller nedeniyle Çin'le ilişkisini azaltmasını ya da liderlerin görüşmesi sırasında gündemin büyük bölümünün insan hakları meselelerine ayrılmasını beklemek ya kolaylığı, ya çifte standarda ya da sıklıkla yaşandığı üzere insan haklarının başka amaçlar doğrultusunda kullanıldığına işaret ediyor. Zira üst düzeyde gerçekleşen ikili görüşmelerin çok daha sorunsuz yürüdüğü ABD de örneğin ölüm cezası listesinin hemen 4. sırasında durmakta. Gerçekten de, "uzak" ülke

Çin'le ilgili heyecan içinde ve biraz da küçümsenerek eleştirilen konuların her birinin Batı'da da bir karşılığını bulmak mümkün. Nitekim sadece Af Örgütü'ne başvurulduğunda bile ölüm cezası raporuna benzer pek çok rapora ulaşılabiliyor: 2015 başından itibaren Avrupalı hükümetlerin ihmali nedeniyle mülteci ölümlerinin 50 kat arttığını gösteren analiz gibi. Bu nedenle eleştirilerin, insan haklarını farklı olanı dışarıda tutmanın bir yolu olarak kullanmak anlamında kolaylıktan, değişen koşullara uygun biçimde müttefik değiştirmeyi mümkün kıldığı için hakların gerçekleştirilmesi beklentisinde çifte standarttan, iktidar mücadelesinde rakibi yıpratmanın en pratik ve en meşru yolu olması nedeniyle hakları araçsallaştırmaktan titizlikle uzak durularak dile getirilmesi gerekiyor.

Son olarak, skandalla birlikte Avustralya hükümeti diğer gelişmiş ülkelerden daha gevşek emisyon standartlarına sahip olduğunu fark ederek taşıt emisyonlarıyla ilgili standartlarını ve prosedürlerini yeniden inceleyeceğini belirtti. AB'ye konuyla ilgili geniş kapsamlı araştırma başlatacağını açıkladı. Skandalın sorumluluğunu alan yönetici Martin Winterkorn istifa ederken yerini daha önce Porsche'da bu görevi sürdüren Matthias Müller aldı.

Müller, göreve geldikten sonra sürecin acılı geçeceğini ama kriz ne getirirse getirsin çalışanların işten çıkarılmaması için ellerinden geleni yapacaklarını belirtti. Süreci en az zararlarla atlantmaya yönelik olarak planlanan yatırımlar ya ertelenecek ya da iptal edilecek. Öte yandan bir verimlilik programı başlatılacak. Müller, söz konusu skandalın izlerinin silinmesi için de yazılım hilesi yapılan otomobillerin geri çağırılacağını ve araçların tamamını 2016 yılının sonuna kadar

düzeltilmeyi hedeflediklerini belirtti. Sorunun çözümü için 6.5 milyar Euro'luk bir fon kuruldu. Ancak yaklaşık 11 milyon aracın geri çağırılacağını, ABD Çevre Koruma Ajansının açtığı davada araç başına 37 bin 500 dolar tazminat talep ettiğini -ki bu sadece ABD'deki araçlar için toplam 18 milyar dolar demek- ve daha birçok ülkenin soruşturma başlattığını düşünürsek zarar bekleneceğinin üstünde olacak. Dolayısıyla firmanın bu zararın altından kalkıp kalkamayacağı merak konusu. Kamuoyunda markaya duyulan güvenin sarsılması ve haliyle firmanın çevreci sivil toplum kuruluşlarının hedefi olması da cabası. Diğer taraftan, yaşanan skandal gerek Volkswagen grubuna ait markaları gerekse diğer dizel araç üreten firmaları zan altında bıraktı. Öyle ki Renault, Nissan, Hyundai, Citroen, Fiat, Volvo, Peugeot ve BMW'nin de emisyon değerlerinin gerçekte belirtilenin üstünde olduğu iddia edildi.

Volkswagen'le aynı motoru (EA 189 adlı motor) kullanan Audi, Seat ve Scoda markalı araçların da tespit edilerek geri çağırılacağı belirtildi. Dolayısıyla bazıların "Dieselgate" olarak tanımladıkları skandal hemen tüm otomobil sektörünü etkilemeye başladı ve bu daha başlangıç.

Skandal sadece firmaları değil dünyanın en büyük dördüncü ekonomisine sahip olan Almanya'yı da etkiliyor. Çünkü Volkswagen, Almanya'nın en büyük sanayi sektörünü oluşturan otomotiv kolunda dev bir amiral gemisi niteliğinde. Öyle ki her ne kadar skandal sonrası ekonomik kayıplara uğrasa da 2015'in ilk 6 ayına baktığımızda Volkswagen, Toyota'yı geçerek dünyanın 1 numaralı otomotiv şirketi haline gelmiş. Otomotiv sektörünün Alman ekonomisine katkısını incelersek, Türk-Alman Sanayi ve Ticaret Odası'nın 2009'da yaptığı araştırmaya göre Alman ihracatının yüzde 17.5'i otomotiv sanayine

ait. Almanların üçte ikisi Alman üretimi olan otomobilleri kullanırken dünyada üretilen her beş araçtan biri Alman malı. Ayrıca Almanya'da üretilen otomobillerin yüzde 70'i de ihracat edilmekte ve bu ihracattan elde edilen gelir yaklaşık 85 milyar Euro değerinde. Yani sorun sadece Volkswagen ya da diğer uluslararası şirketlerin değil, AB'nin en güçlü ekonomisine sahip ülkesi olarak bilinen Almanya'nın da sorunu. Nitekim Ekim sonunda ekonomik ilişkileri güçlendirmek amacıyla Çin'e giden Merkel'e bu ziyaretinde birçok iş adamı ve bakanın yanı sıra Volkswagen'in yeni yöneticisi Müller'in de eşlik etmesi sorunun hükümet tarafından önemsendiğini gösteriyor. Ziyarete Alman hükümeti Çin'le çok sayıda ticari anlaşmaya imza atarken zor bir dönemden geçen Volkswagen'le Çin Sanayi ve Ticaret Bankası arasında çerçeve anlaşması imzalanması da bu durumu gösteriyor.

Rakamların gösterdiği puslu gelecek

Krizin, Volkswagen'in kuruluşundan bu yana, yani 78 yıldır karşı karşıya kaldığı en büyük kriz olduğu biliniyor. Örneğin, şirket 15 yıldır ilk kez zarara uğradı ve uğramaya devam ediyor. Rakamlarla konuşacak olursak, şirketin bu krizi atlattığı ve atlatacağı derin bir tartışma

konusu. Zira her ne kadar yetkililer zararın karşılanması için 6.5 milyar Euro'yu gözden çıkarmış olsa da uzmanlara göre zararın faturası 30 milyar Euro'yu bulacak. Öte yandan şirketin piyasadaki durumuna bakacak olursak, skandal sonrası hisseler yüzde 30 değer kaybetti. Eski yö-

netici Winterkorn'un istifasından sonra hisselerin borsa değerinde yüzde 5'lik bir artış olsa da genel itibarıyla yaşanan düşüş çok yüksek. Pazar payıysa Eylül'den itibaren gerilemeye başlamış. Dolayısıyla şirketin bu krizi atlattığı ve atlatacağı ve kapıldığı hortuma kimleri

sürükleyip sürüklemeyeceği piyasa yetkilileri için merak konusu -ki sadece otomotiv sektörü ve Alman hükümeti değil sigorta sektörünün de krizden etkilenmeyeceği uzmanlarca belirtiliyor.

Sigorta şirketleri de etkilenecek

Söz konusu emisyon krizi otomobil sektöründe bomba etkisi yarattı. Volkswagen grubu, güveni sarsılan tüketicilerini de düşünerek krizi en az zararlarla atlama yolunda adımlar atıyor. Araçlardaki yazılım ve donanım değişikliğinin yanı sıra müşterilerine karşılıklı faydayı esas alan takas teklifleri sunuyor. Ülkeler kendilerinin ve vatandaşlarının çıkarlarını ko-

ruma güdüsüyle hareket edip zararın tazmin edilmesi için çabalarırken, dolaylı olarak da olsa otomotiv sektörüyle ilişkili sigorta sektörü de krizden etkilenmenin tedirginliğini yaşıyor. Şöyle ki, Volkswagen'in sigortaları Alman şirketleri başta olmak üzere birçok sigorta şirketinin işbirliğiyle yapılıyor. Sigorta dört durumu kapsıyor: Üretim kaynaklı hatalara kar-

şı ürün sorumluluk sigortası, yöneticilerin yanlış ve hatalı davranışlarından doğacak sorunlara karşı yönetici sorumluluk sigortası, çevreye verilecek zararlara karşı çevre sorumluluk sigortası ve üretimin durması sonucu yaşanacak kâr kaybının temini. Uzmanlara göre tazminatların ve para cezalarının bir kısmı sigortadan karşılanacak. Yaklaşık on bir milyon araç-

tan bahsedildiğini düşünürsek, sigorta şirketlerini zorlayacak yüksek meblağlardan söz ediyoruz. Bu da tüm dünyada sigorta fiyatlarında artış yaşanması ve sigorta şirketlerinin otomobillere yönelik şartlarını ağırlaştırıp denetimi arttırmaları anlamına geliyor.

Elektrik 'in' dizel 'out'

Dizel skandalının ardından elektrikli otomobillerin yükselişe geçebileceği ve hatta elektriğin dizelin yerini alabileceği ihtimalleri tartışılmaya başladı. Ancak elektrikli araçların dizel teknolojisine sahip araçların yerini alması kısa dönemde gerçek-

leşmesi beklenen bir durum değil. Çünkü Avrupa ülkeleri başta olmak üzere birçok ülkede dizelle yapılan yatırımlar çok büyük; dolayısıyla bir anda bu yatırımların çöpe atılması olası görünmüyor. Ayrıca mazotun benzine kıyasla daha ekonomik olması

tüketiciyi cezbediyor. Sadece Avrupa'da yılda yaklaşık 10 milyon dizel araç üretiliyor. Uzun vadede düşünüldüğünde elektrikli otomobillerin piyasada daha çok yer alması mümkün. Çünkü elektrik teknolojisinde alternatifler artmaya başlıyor. Ni-

tekim elektrikli araç üreten Tesla firmasının yanı sıra teknoloji devleri Google ve Apple'ın da elektrikli sürücüsüz otomobil üretimi üzerinde çalışıyor olmaları bu olasılığı destekliyor.

Sonuç olarak

Bir ay önce ortaya çıkarılan emisyon krizi, Volkswagen'in yanı sıra çok sayıda uluslararası şirketi ve Almanya başta olmak üzere birçok ülkeyi etkiledi. Sadece bir aylık süreçte dünya gündemine oturan skandalın bir anda son bulmasını kimse beklemiyor. An-

cak krizin etkileri gerek kısa gerekse uzun vadede çok konuşulacağı benziyor. Kimilerine kâr getirirken kimilerineyse büyük zararlara uğratabileceği beklenen skandalın genel bilançosuysa önümüzdeki aylarda yapılacak araştırmalar ve soruş-

turmalar sonucunda belli olacak. Bu arada, tüm dünyayı sarsan ve otomotiv sektöründe bir anda dengeleri alt üst eden skandala Hollywood'un ilgi duymasının uzun sürmediğini de belirtmek gerek. Amerikan film stüdyosu Paramount Pictures

ve ünlü oyuncu Leonardo Di Caprio'nun yapım şirketi Appian Way krizin filmi çekmeye hazırlanıyor. Filmin senaryosunun New York Times gazetecisi Jack Ewing tarafından yazılacağı da söyleniler arasında.

Rusya'nın Suriye Operasyonları: Avrupa Ne Diyor?

Melisa TEKELİ

Rusya'nın Eylül sonunda başlattığı Suriye operasyonu, hem bölgesel hem de küresel düzeyde ilişkilerin seyrini değiştirecek bir hamle oldu. Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in Federasyon Konseyi'nden Rus askerlerini yurt dışındaki operasyonlara göndermeye dair aldığı izin üzerinden kısa bir zaman geçmişken Rus savaş uçaklarının Suriye'de IŞİD'e karşı hava hareketi başlattığı haberleri gündeme düştü. Öte yandan, nihayetinde Esad'ı desteklemek amacıyla yapıldığından, bir yandan operasyonun IŞİD'i vurma amacı sorgulanırken öte yandan da bu amaca yönelik hedeflerin vurulmadığı eleştirileri gündeme geldi. Rusya'yı harekete geçiren nedenlerden birinin IŞİD'in kendi ulusal ve bölgesel çıkarlarını tehdit ettiği algılaması olduğunu söyleyebiliriz. Her ülkeden olduğu gibi Rusya'dan ve Orta Asya ülkelerinden de IŞİD'e büyük bir katılım olduğunu biliyoruz. IŞİD'e katılanların ülkelerine geri döndüklerinde büyük bir istikrarsızlığa sebep olacakları düşüncesi Rusya'da toplum düzeyinde de hakim durumda. Ayrıca İran'ın P5+1 ülkeleriyle vardığı nükleer anlaşmanın İran'la diyalogu engelle-

ceği ve Ortadoğu hakimiyetinde Avrupa'dan geride kalacağı endişesi de Rusya'yı bu operasyona iten sebeplerden olabilir. Tam da Avrupa'da Suriyeli göçmenler sorunu gündemdeyken, Ukrayna kriziyle bozulan uluslararası imajını Suriye krizinde daha etkin bir rol üstlenerek düzeltme manevrası da Rusya'yı harekete geçiren nedenler arasında sayılabilir. Rusya'nın Suriye'ye yönelik operasyonları, küresel düzeyde de farklı yorumlara konu oldu. Bu yorumlar arasında en çok dikkate alınması gerekenlerden biri de Avrupa'dan gelenler. Göçmenlerle ilgili adeta bir kriz yaşayan Avrupa'da, Suriyeli göçmenlerin Esad'dan ziyade IŞİD'den kaçtıkları düşüncesine sık rastlanıyor. Hatta bu tezin Rusya tarafından da paylaşılması nedeniyle, Avrupa'nın Rusya'nın operasyonlarından rahatsızlık duyacağı tam aksine memnun olacağı düşüncesi operasyonların başlangıcında hakimdi. Ancak Rusya'nın vurduğu hedeflerin çoğunluğunun IŞİD'e ait olmaması ve Avrupa ülkelerinin Esad konusundaki farklı fikirleri Avrupa'nın operasyon sürecine dair görüşlerini oldukça

karmaşık hale getirdi.

Operasyonların başlangıcında Türkiye, ABD, Almanya, Birleşik Krallık, Fransa, Katar ve Suudi Arabistan ortak bir bildiri yayınlarak Rusya'ya Suriye muhalefetine ve sivilere yönelik saldırılarına derhal son verme ve IŞİD'le mücadele çabalarına odaklanma çağrısı yaptı. Özel olarak birkaç Avrupa ülkesine bakmak gerekirse, Esad'ı güçlendireceği gerekçesiyle Suriye'deki hava operasyonlarına katılmayan sadece keşif uçuşları gerçekleştiren Fransa'nın operasyon konusundaki görüşleri iktidar ve muhalefet arasındaki fikir ayrılıkları nedeniyle oldukça karmaşık hale geldi. Operasyonların başlangıcında Fransa Cumhurbaşkanı François Hollande, Rusya'nın sadece IŞİD'i vurmadığını, bu haliyle Suriye konusunda kendilerinin değil Esad'ın müttefik olduğunu öne sürdü. Hollande'ın açıklamasına göre Fransa'nın görüşü, Rusya'nın sadece IŞİD hedeflerini vurması gerektiği ve ancak o zaman kendi müttefikleri olabileceği yönündeydi. Operasyonların başlangıcında yayınlanan yedi ülkeli ortak bildiri de Fransa'nın da imzası olduğunu not etmek gerek. Fransa'nın eski

cumhurbaşkanı ve Cumhuriyetçiler Partisi Lideri Nicolas Sarkozy ise Moskova'yı ziyaret ederek büyük krizlerin Rusya'nın yardımı olmadan çözülemeyeceğini öne sürdü. Le Figaro gazetesinin anketine göre de Fransa hükümetinin aksine Fransa halkının yüzde 72'si Esad'ın iktidarda kalmasını istiyor. Süreç içerisinde farklı söylemlerde bulunan ülkelere bir örnekse İngiltere. İngiltere Savunma Bakanı Michael Fallon da Suriye'de IŞİD'e yönelik askeri operasyonlarla ilgili Rusya'yla görüşülmediğini ve Rusya'nın bölgedeki hareketliliğinin de karmaşık bir durumu daha karmaşık bir hale getirdiğini söyledi. İngiltere de yayınlanan ortak bildirin bir parçasıydı. Ancak İngiltere Başbakanı David Cameron daha sonra BBC Radyo 4'e yaptığı açıklamayla IŞİD'e karşı yürütülen operasyonlarda sadece Irak ayağına katılan ülkesinin Suriye'deki operasyona da dahil olması için parlamento onayı arama yoluna gideceğinin sinyallerini verdi.

Amerikan Forbes dergisi yazarı Kenneth Raposa ise operasyonların Rusya ve Avrupa ülkeleri arasında yarattığı gerilimin ekonomik sonuçları

üzerinden iddialar öne sürdü. AB, Ukrayna krizi nedeniyle Rusya'yla birçok alanda işbirliğini daraltmıştı. Raposa, Avrupalıların Rusya'ya yaptırımlardan yorulduğunu ve birçok Avrupalı işadamaının Rusya'ya yatırım yapmak için yaptırımların kaldırılmasını dört gözle beklediğini öne sürdü. Rusya için şimdiye kadar kapsamdan çıkarılan tek yaptırım, uzay programı için gerekli olan bazı roket yakıtı bileşenleri hakkında oldu.

Avrupa ülkelerinin farklı tavırlarının yanında söylemlerine bakılması gereken önemli bir aktör de AB. Ekim'de Lüksemburg'ta toplanan Avrupa Dışişleri Bakanları, Rusya'nın Suriye'de gerçekleştirdiği hava saldırılarının sona ermesi gerektiğini açıkladı. Zirveden önce hazırlanan taslak metinde de Suriye'de barışın Esad'la gelmeyeceğine vurgu yapıldı. Göçmen krizine çözüm üretmeye çalışan AB, mülteci sayısının artmasından da endişe duyuyor. Bu toplantıyla 28 Avrupa ülkesi operasyonlara yönelik ortak bir tavır belirledi. Dış İlişkiler Yüksek Temsilcisi Federica Mogherini de AB'nin siyasi geçiş sürecini

Rusya'yla doğrudan görüşebileceğini ve siyasi geçiş sürecinin niteliğini belirlemek için masaya oturulması gerektiğini öne sürdü.

Öte yandan, Radikal gazetesinden Murat Yetkin'in adını açıklamadığı bir kaynağa dayandırdığı haberine göre, Türkiye, ABD, Almanya, İngiltere, Fransa, Katar, Suudi Arabistan, Ürdün ve Birleşik Arap Emirlikleri Esad'ın başında bulunduğu bir geçiş süreci konusunda uzlaştı. 6 aylık bir geçiş süreci olacağı ve bu görüşmelerin BM Genel Kurulu açılışı çerçevesinde New York'ta gerçekleştirildiği de öne sürülen iddialar arasında. Ürdün ve Birleşik Arap Emirlikleri dışındaki yedi ülkenin operasyonun başlangıcında ortak bir bildiriyle kaygılarını dile getirdikleri göz önüne alınırsa, bu iddia oldukça ilgi çekici hale geliyor.

Suriye'ye yönelik en güncel gelişmeysen, Murat Yetkin'in iddialarıyla örtüşen ve 30 Ekim'de başlayan Viyana Görüşmeleri. Suriye'deki çatışmaların sonlandırılması için başlatılan diplomatik bir süreç olarak değerlendirilebilecek görüşmelerde iki ayrı toplantı gerçekleştirildi. İlk

toplantıda ABD, Suudi Arabistan, Rusya ve Türkiye yer alırken, ikinci toplantıda bu ülkelerin arasına İran, Irak, Fransa, İngiltere, İtalya, Mısır, Birleşik Arap Emirlikleri, Katar ve Ürdün de eklendi. Toplantılara katılan tarafların 2012'de imzalanan ve Suriye'de siyasi dönüşüm öngören Cenevre Bildirisi'ni diriltmeye çalışacağı düşünülüyordu. Dış İlişkiler Yüksek Temsilcisi Federica Mogherini, Viyana görüşmelerinin tarafların uzlaşmaya hazır olduğunu gösteren bir işaret olduğunu ve Rusya'nın da askeri operasyonların diplomatik ve politik çabalarla tamamlanması gerektiğini çok iyi anladığını belirtti. Ancak BM Genel Sekreteri Ban Ki-Moon'un görüşmelere katılacak ülkelere yaptığı "esneklik" çağrısına rağmen görüşmelerde bir sonuca varılamadı. Tarafların görüşmelerle ilgili yaptığı açıklamalar, ilerleme sağlandığı ancak anlaşmaya varılamadığı yönünde.

Rusya'nın Suriye operasyonları, Avrupa ülkelerinin Suriye ve Esad konusundaki farklı görüşleri nedeniyle oldukça farklı yorumlar aldı. Ayrıca birçok ülkede Esad konu-

sunda iktidar ve muhalefetin fikir ayrılıkları da ülke içinde bile konu hakkında farklı yorumlar yapılmasına neden oldu. Ancak genel bir tablo çizmek gerekirse, Avrupa'nın göçmen krizinin de etkisiyle Suriye'deki mevcut yönetime ve bölgedeki operasyonlara ilgisinin alevlendiği söylenebilir. Avrupa ülkeleri genel olarak Suriye'de stabilizasyon istiyor ve bölgede özellikle Avrupa dışı bir aktörün dahil olduğu manevralara karşı tepkili gibi görünüyor. Bu nedenle Rusya'nın operasyonlarına gelen tepkiler bir nüfuz mücadelesi olarak da değerlendirilebilir. Viyana görüşmeleri, hem Rusya'nın operasyonları hem de Suriye'deki iç savaşın çözülmesi konusunda -elverişli kullanıldığı takdirde- oldukça büyük bir adım olabilir. Ancak devletlerin Suriye'deki stabilizasyonu mu yoksa Suriye sahnesinde büyük bir aktör olmayı mı seçecekleri, her ne kadar cevabı tahmin edilen bir soru olsa da, Suriye'deki ve bölgedeki gidişatı değiştiren temel etken olacak gibi görünüyor.

İskandinavya'da 'İş ve Ev' Problemi

Aygün KARLI

Sosyal demokrat politikaları neoliberal politikalar yolunda evrilen İskandinav ülkelerinin büyük çoğunluğu, son dönemde artan mülteci sorununun da katkısıyla, iş ve iş-gücü meselesini tartışmaya açmış durumda. Danimarka'da bir senedir devam

eden iş reformu tartışmaları yakın zamanda çıkacak bir yasayla netlik kazanacakken, İsveç'teyse mülteci göçüyle artan iş gücü fazlası - işsizliğe yol açmaması için farklı önlemler yoluyla bertaraf edilmeye çalışılıyor.

Danimarka iş reformu

Yaklaşık bir senedir süren tartışmalar neticesinde Danimarka hükümeti yeni iş reformuna son şeklini vermeye hazırlanıyor. Sosyal yardımların ve ülke içi sosyal dengeyi sağlanması konusunda atılan adımlarla tanınan Danimarka, yeni iş reformuyla birlikte sosyal demokrasi patikasından sapma eğilimine girdiğini göstermiş oldu. Danimarka başbakanı Lars Løkke Rasmussen, parti programında yer alan iş reformu programının uygulan-

ması adına geçtiğimiz günlerde bir basın toplantısı yapmış ve bu toplantı büyük bir yankı uyandırmıştı. Reformun kapsadığı şeylerdeyse işsizlik ödeneği, çocuk yardımı, konut yardımları, çocuk bakımı ve sübvansiyonlar öne çıkıyor. Bu bağlamda söz konusu reformla işsizlik ödeneklerine bir limit konulacak ve hatta bu ödenekler mümkün olduğu kadar azaltılacak, çocuk yardımlarının önüne set çekilecek, konut yardımlarına belli bir limit ge-

lecek ve çocuk bakımı konusunda bir azaltma sözü olacak. Ayrıca devletin özel kesime sağladığı sübvansiyonlar da mümkün olduğu kadar azaltılacak. Söz konusu reforma geniş halk kitlelerinin vereceği tepkilerse önümüzdeki günlerde belli olacak. Ancak çocuk teşviki konusunda gerek reklam filmleri yoluyla gerekse hükümet düzeyinde yapılan açıklamalarla bir ivme istediği anlaşılan devletin çocuk yardımları ve çocuk bakımı ko-

nusundaki ani tavırlarıyla bu isteğini nasıl gerçekleştirmeyi planladığını çözmekse gerçekten zor. Rasmussen, iş reformu konusunda atılacak adımların ilk aşamasını söz konusu basın toplantısında açıklarken reformun ikinci aşamasınınsa önümüzdeki yıl açıklanacağını belirtti. İkinci aşama, düşük gelire sahip olanların vergi yükünü azaltmayı içerecek.

İsveç'te altı saat mesai

İsveç'in başkenti Stockholm'de mültecilerin ülkeye akın etmesi ve iş gücünün fazlaca artması nedeniyle işsizliği önleme adına mesailerin altı saate indirilmesi gündeme geldi. Kamu kurumlarında elli saatin üzerinde çalışmanın verimsiz ve sağlıksız olduğunu öne süren taraflar, mülteci sorunundan bahsetmeksi-

zin konuyu yalnızca iş verimliliği çerçevesinde tartışıyor. Geçtiğimiz sene bazı özel şirketlerin mesai süresini altı saate indirmesiyle gündeme gelen konu kamu kurumlarına da sıçramış duruma. Herkesin saat 10.00'da işe başlamasını ve altı saatlik çalışmadan sonra iş bırakmasını öngören düzenlemelerden

kamu kuruluşlarının kendine ne ölçüde pay çıkaracağı belirsizliğini koruyor. İsveçli yerleşik nüfus oranının artmamasını da dikkate aldığı anlaşılan ve yaşayan insan kalitesini arttırmaya yönelik önemli bir düzenleme gibi de görünen altı saatlik mesai fikrinin dikkat çekici tarafları da var. Örneğin, böylece

kalp krizi tehlikeleriyle biyolojik saatin uyumsuzluğundan kaynaklanan uykusuzluğun ve verimsizliğin önüne geçileceği dillendiriliyor. Adımın neticesinde hükümetin sonraki zamanlarda vereceği tepkiyse merak konusu olmaya devam ediyor.

Stockholm'de evsizlik sorunu

Artan göç beraberinde başkaca yeni sorunlar da getiriyor. Bunlardan biri de evsizlik sorunu. Gazetelere bakılırsa, Stockholm'de yaşayan 65 yaş ve üzeri emekli yaşlıları bir arkadaşla birlikte yaşamaya zorlayacak bir tasarı üzerinde çalışıyor. Belediye yö-

netimi tarafından hazırlanan plana göre, İsveç'te uzun yıllardır ev sorunu yaşayan ve hala kuyrukta bekleyen insanların yaşadıkları zorlukları atlama için özellikle yaşlı ve emekli olan, yalnız yaşama zorluğuna katlanmak yerine güvendiği ve ya-

nında istediği bir dostuyla birlikte yaşayarak hem ekonomik hem de ortak yaşam desteği arayanlara "çözüm" bulunacak. İsveç kamuoyu hâlihazırda bu konuyu farklı görüşler perspektifinde artıları ve eksileri ve olası çözüm yolları çerçevesinde tartışı-

yor. Gelinen noktada yaşanan mülteci sorunu da büyük önem taşıyor. Zira Malmö'de nüfusunun yarısına yakın göçmen ve evsizlik özellikle ülkenin başkentinin en önemli sorunlarından.

ATAUM

e-bülten

İletişim

Adres: Ankara Üniversitesi Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi (ATAUM)

Cemal Gürsel Caddesi, 06590 Cebeci, Ankara

Telefon: 0 (312) 362 07 62

Faks: 0 (312) 320 50 61

Web: www.ataum.ankara.edu.tr/ebulden

E-posta: ataum@education.ankara.edu.tr

Editör: Erdem DENK

Tasarım: Turan BACI - Erdem DENK

* Yazılarınızla katkıda bulunmak için denk@politics.ankara.edu.tr adresine email atabilirsiniz.
* ATAUM E-Bülten'de yer alan yazılar ve görüşler tamamen yazarlarına aittir. ATAUM'un resmi görüşü değildir.
* Bu e-bülten içinde yer alan özel kullanım lisanslı tüm yazı ve görsellerin bütün hakları ATAUM'a aittir.
* Bu e-bülten, kaynak gösterilerek kopyalanabilir, dağıtılabilir, basılabilir.

Sahibi: ATAUM adına Sanem BAYKAL • **Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:** Erdem DENK • **Yayın Türü:** Süreli (Aylık) • **Basım Yeri:** Hermes Ofset Ltd. Şti., Kazım Karabekir Cad. Murat Çarşısı 39/16 İskitler/ANKARA Tel: 0(312) 341 01 97 • **Basım Tarihi:** 09. 10. 2015

Portekiz'de Seçimlerin Ardından

Ayşe Elif YILDIRIM

Portekiz'de kurtarma paketlerinin akabinde yapılan ilk genel seçim 4 Ekim'de gerçekleştirildi. Ancak seçimlerinden sonra Portekiz'de sular durulmuyor. Seçimler öncesinde anketlerde muhafazakar partiler ve sol partiler baş başa görünüyordu. Bütün ulus seçim sonuçları gecesi bu iki taraftan hangisinin kazanacağını öğrenmeyi ve bütün bu şamatanın bitmesini beklerken, ülkenin daha da büyük bir belirsizliğe sürüklendiğini görerek şaşkınlığa uğramış durumda.

AB'yle ekonomiyi düzene koymak için anlaşma yapan hükümet Başbakanı Passos Coelho önderliğindeki merkez-sağ koalisyonu, 4 Ekim seçimlerini de alabilmek için geçen dört yılda ekonomik anlamda elde edilen başarıların üzerine kurulu bir seçim kampanyası yürüttü. Bu dört yıl içinde Passos Coelho, Avrupa'nın uslu çocuğu olduğu ve ekonomiyi geri döndürmeyi bir nebze başardığı için İngiltere'den Cameron, Almanya'dan Merkel, İspanya'dan Rajoy gibi önemli Avrupa liderlerinin de desteğini almıştı. ATAUM E-Bülten'in Ekim sayısında da Cameron'ın Eylül'de Portekiz'e yaptığı ziyarette Passos Coelho'ya olan desteği açıklaması ele alınmıştı.

4 Ekim gecesi Passos Coelho'nun başkanlığındaki merkez-sağ koalisyonu, oyların yüzde 38.5'ünü alarak yine en fazla oy alan parti oldu ve zaferini ilan etti. Ancak merkez-sağın sevinci çok kısa sürdü. Her ne kadar en fazla oy alan parti merkez-sağ koalisyonu gibi görünse de, sağ görüşlü partiler parlamentodaki çoğunluğunu kaybetti. Aşırı sol Komünist Parti, Sol Blok ve daha ılımlı olan Sosyalist Parti'den oluşan sol görüşlü partiler, 123 koltuğu kazanarak ve sağ görüşlü partilerden 16 adet daha fazla

la koltuğu elde ederek parlamentodaki çoğunluğu elde etmiş oldu. Bu da onlara herhangi bir muhalefetle karşılaşmadan yasa çıkarma şansı veriyor.

Bu nedenle, merkez-sağ'dan oluşacak bir hükümetin parlamentodan yasa çıkarabilmesi için sol partilerden herhangi biriyle anlaşması gerekiyor. Bunun farkına varan Passos Coelho, hemen sol ile anlaşmaya hazır olduklarını açıkladıysa da, gücünün farkına varan sol partiler bu anlaşmaya yanaşmadı.

Sol partiler, özellikle Antonio Costa önderliğindeki Sosyalist Parti, seçimler öncesi herhangi bir koalisyon açıklamasında bulunmamıştı. Bunun nedeni olarak sol partilerin bir kısmının aşırı-sol olması, AB'ye tamamen karşı olması, hatta Euro'yu kaldırıp eski Portekiz para birimi Escudo'yu geri getirmek gibi politikalarının olması, ancak Sosyalist partinin daha ılımlı politikalarının olması gösteriliyor. Bu politika farklılıklarına rağmen seçimlerin ertesinde koltuğu Passos Coelho'ya kaptırmak istemeyen Antonio Costa, sol partilerin bir koalisyon oluşturacağını duyurdu. Portekiz'deki demokratik gelenekler en fazla oy alan partinin önderliğinde bir hükümet kurulmasını öngörüyor. Ancak sol partilerin koalisyon kuracaklarını açıklaması, onları bir anda en fazla oy alan konuma getirdi. Bu durum seçmenlerde büyük bir huzursuzluk yaratmakla beraber, hükümetin kurulmasını da geciktirdi.

Yaklaşık 20 gün süren uzun görüşme maratonlarının ve huzursuzluğun arkasından, 23 Ekim'de Cumhurbaşkanı Cavaco Silva, canlı yayınlanan bir ulusa sesleniş konuşması yaptı ve parlamentoda azınlıkta olmasına rağmen geleneği bozmayarak Passos

Coelho'ya hükümeti kurma görevini verdiği duyurdu.

Cumhurbaşkanı konuşmasında merkez-sağ hükümetinin politik anlamda bir istikrar yaratamayacağını farkında olsa da, bir sol-aşırı sol koalisyonunun açıkça kendisi içinde tutarsız olduğunu belirtti. Aynı zamanda Sosyalist, Komünist ve Sol Bloğu'nun oluşturacağı bir ittifakın daha yeni 3 yıllık bir kurtarma programından çıkan ülkenin geleceğinde çok ciddi finansal ve ekonomik sonuçlar yaratabileceğini söyledi. Ayrıca konuşmasında, parlamentoda çoğunluğu oluşturan sol ittifakının kendisine detaylı ya da eğer ellerine bu fırsat verilirse ülkeyi nasıl yöneteceklerini belirten bir program vermediklerinin de altına çizdi.

Yani bir azınlık hükümeti kurulacak, sonra ne olacak? Koalisyon hükümetinin parlamentoya en kısa sürede bir dört yıllık program sunması gerekiyor. Ancak bu programın bu koşullar altında parlamento tarafından reddedilme olasılığı çok yüksek. Bu da gözlerin tekrar Cumhurbaşkanı'na dönmeye sebep olacak. Bu durum Portekiz'de önceden yaşanmış ve cumhurbaşkanının erken seçim kararı vermesiyle sonuçlanmıştı.

Bu, bugünün koşulları altında mümkün değil, çünkü cumhurbaşkanlığı seçimleri kapıda. Şu anki Cumhurbaşkanı Cavaco Silva, ikinci ve son dönemini tamamlamak üzere. Cumhurbaşkanı Cavaco Silva'nın makamından ayrılmasına sadece üç ay kalmış olması, anayasa gereğince erken seçim kararı vermesini engelliyor. Bu durumda oluşturulacak merkez-sağ hükümetinin parlamentodan destek almaması halinde, Cavaco Silva ya sol lideri Antonio Costa'ya hükümeti kurma görevini vere-

cek ya da Ocak'a kadar bekleyip kararı kendisinden sonra seçilecek cumhurbaşkanına bırakacak.

Yeni seçilecek cumhurbaşkanının da erken seçime gitme kararı vermekten başka pek bir şansı yok aslında. Öte yandan bu kararın da beklemesi gerekiyor, çünkü Portekiz Anayasası gereğince, yeni yasama döneminin başlamasıyla erken seçimler arasında altı aylık bir sürenin geçmesi gerekiyor. Bu da Haziran'a kadar erken seçimlerin yapılmasını engelliyor. Geçen bu süreçte azınlık hükümetinin sadece törensel görevleri yerine getirmesi söz konusu olacak.

Olur da Cumhurbaşkanı hükümeti kurma görevini Antonio Costa'ya verirse, bu durumda Portekiz'in genel politikalarında büyük bir değişiklik olacakmış gibi duruyor. Bu durumda kafaları kurcalayan sorun, Euro'dan çıkma yanlısı aşırı sol partilerin ülkeyi nasıl bir istikamet çizeceği, çünkü daha ılımlı olan sosyalistler bu isteğe boyun eğmez mi hala belirsiz. Ülkenin politik ve ekonomik geleceği şu an için tam bir muamma.

Her ne kadar bu kadar çok olay yaşansa da, seçmene dönüp ne dediklerine bakılırsa, uzmanlar Portekiz'in Yunanistan olmadığı yorumunu yapıyor. Seçmenler, AB'nin dayatmalarıyla da olsa ülke ekonomisini düzeltmek için gerekli adımların atılmasını destekliyor ancak AB'nin dayattığı kemer sıkma politikalarından da bıkmış durumda. Ekonomi biraz daha düzene girdiğine göre, bu politikaların da artık biraz gevşemesini istiyor. Seçmenin bu isteğini politik partiler nasıl yerine getirecek, işte orası biraz zor olacak gibi duruyor.

Avrupa'da Seçim Rüzgârı

Onur HAZNEDAR

Avrupa, seçimlerle dolu bir ayı daha geride bıraktı. Portekiz'de başlayan bu seçim rüzgârı iki kanada ayrılarak önce Viyana'yla Belarus'a uğradı. Viyana'da fazla kalmayan bir kanat hemen haftası-

na İsviçre'ye geçiş yaptı. Belarus'taki görevini tamamladıktan sonra bir haftalık istirahate çekilen diğer kanatsa bu ayın son haftasını Polonya'da geçirdi. Avrupa'nın konjonktürüyle doğru

orantılı olarak sonuçlanan bu seçimlere damga vuran konuysa, mevcut sığınmacı krizi oldu. Zira Belarus'taki başkanlık seçimleriyle Portekiz'deki parlamento seçimlerini bir kenara bırakırsak kar-

şıma çıkan tablo, mülteci karşıtı politikalar yürüten partilerin oylarını büyük oranda arttırması oldu.

Portekiz'de zorlu süreç

Seçim rüzgârının ilk uğrak yeri olan Portekiz'deki genel seçimlere baktığımızda karşımıza ilginç bir tablo çıkıyor. Zira Euro Krizi'nden bu yana ilk kez kesinti politikaları uygulayan bir hükümet seçimlerde birinci parti olarak çıkmayı başardı. Hatırlayacağınız üzere Portekiz'de 2011'den bu yana iktidarda olan Pedro Passos Coelho başkanlığındaki Portekiz Cephesi İttifakı Hükümeti, Portekiz'in Troyka'yla anlaşmasından hemen sonra iktidara gelmişti. Bu süreçte yoğun bir şekilde kesinti politikası uygulayan hükümetin bu seçimlerde de yüzde 38'lik bir oy

oranıyla sandıktan birinci parti olarak çıkması, halkın her şeye rağmen mevcut durumdan memnun olduğu yönünde yorumlandı. Buna karşılık Portekiz Cephesi İttifakı'nın almış olduğu oylarda geçen seçimlere nazaran bir düşüş de göze çarpıyor. Öyle ki, son seçimlerde aldığı oyla 230 sandalyeli Portekiz Parlamentosu'nda 25 sandalye kaybederek 107 sandalye kazanan parti, bu haliyle gerekli çoğunluğu sağlayamıyor. Ancak yine de seçimlerden birinci parti olarak çıkan hareketin başındaki Coelho'ya Cumhurbaşkanı Anibal Cavaco Silva tarafından hü-

kümet kurma yetkisi verildi. Coelho'nun önümüzdeki günlerde bir azınlık hükümeti kurması bekleniyor. Ancak bu duruma muhalefet cephesinin bir itirazı bulunuyor. Zira seçimlerde aldığı yüzde 32'lik oyla ikinci parti olan Sosyalist Parti'nin Genel Başkanı Antonio Costa, Coelho'ya hükümet kurma görevi verilmesinin boşa zaman kaybı olacağını kaydederek Portekiz'in istikrarı için kendilerine bu görevin verilmesi gerektiğini belirten açıklamalarda bulunuyor. SYRIZA'ya benzetilen ve seçimlerden üçüncü parti olarak çıkan Sol Blok ile dördüncü sırada yer

alan Komünist Parti ve Yeşiller Partisi'nden oluşan Demokratik Birlik Koalisyonu'yla birlikte parlamentoda çoğunluğu elde ettiklerini belirten sosyalist lider, kendilerinin hükümet kurması gerektiğini dile getiriyor. Ancak Portekiz'de kırk yıldır herhangi bir sol hükümete rastlanmıyor. Cumhurbaşkanı'nın da yaptığı açıklamalara bakılırsa, sol bir hükümete sıcak bakmadığı ve Coelho'nun hükümeti kuramaması durumunda tekrar seçim yapılması doğrultusunda bir tavır sergilemesi bekleniyor.

Sığınmacı krizi başrolde

Seçim rüzgârının bu ay uğradığı bir başka yer de Avusturya'nın başkenti Viyana oldu. Belediye başkanını ve yöneticilerini seçmek için sandık başına giden Viyanalılar, 1945'ten bu yana süren gelenegi bozmayarak başkanlığı yine Sosyal Demokrat Parti (SPO) adayına verdi. Bir önceki seçime oranla oylarında yüzde 5 düşüş yaşayan SPO, yüzde 40'lık bir oy oranıyla seçimden galip olarak ayrıldı. Viyana'da gerçekleşen bu

seçimleri önceki seçimlere göre ayrı kılan noktaysa, solun kalesi olarak bilinen başkentte mülteci karşıtlığı üzerinden bir politika benimseyen aşırı sağcı Avusturya Özgürlük Partisi'nin (FPÖ) artan oy oranları oldu. Zira bir önceki seçime nazaran oylarını yüzde 5 oranında arttıran parti, aldığı yüzde 31 oyla dikkatleri üzerine çekti. Sığınmacı krizinin seçim sonuçlarında etkili olduğu bir başka yere İsviçre. Geçtiği-

miz günlerde sonuçlanan federal parlamento seçimlerine göre İsviçre Halk Partisi (SVP) aldığı yaklaşık yüzde 30 oyla sandıktan birinci parti olarak çıktı. Seçim kampanyasını "İltica Kaosuna Son" sloganıyla sürdüren ve üçte iki daha az sığınmacıyı ülkeye alacağı sözüyle halktan büyük destek toplayan SVP, bir önceki seçime kıyasla parlamentoda 11 fazla sandalyeyle temsil edilecek. Dahası bu seçimle birlikte 200

sandalyeli parlamentoda 65 sandalyeye ulaşan SVP, böylelikle bir rekora da imza atmış oldu. Zira parlamento üyesi sayısının 200'e çıkarıldığı 1963'ten bu yana bu sayıya ulaşan olmamıştı. Öte yandan seçimlerden kazançla çıkan bir başka partiye yine sağ eğilimli bir başka parti olan Hür Demokratlar Partisi (FDP) oldu. Seçimlerden üçüncü parti olarak çıkan FDP, kazandığı üç yeni sandalyeyle parlamentodaki et-

kisini arttırdı. Seçimin kaybedeniye ana muhalefet partisi Sosyal Demokratlar Partisi (SP) ile Yeşiller Partisi oldu. Seçim rüzgârının uğradığı son yer olan Polonya'da da sığınmacı krizi başroldeydi. Öyle ki, sığınmacılardan bah-

sederken onları "mikrop ve hastalık getirecekler" sözüyle aşağılayan ve ülkeye binlerce yeni mültecinin girmemesini hararetli bir şekilde savunan bir parti, Polonya'da seçimlerden birinci çıktı. Aldığı yaklaşık yüzde

39'luk oy oranıyla 460 sandalyeli parlamentoda 242 sandalye elde eden Hukuk ve Adalet Partisi (PIS) Polonya'da tek başına iktidara geldi. Böylelikle 1945'ten bu yana Polonya'da ilk defa bir parti tek başına iktidar olmuş ol-

du. Sekiz yıldır ülkeyi yöneten Yurttaşlık Platformu (PO) ise aldığı yaklaşık yüzde 23 oyla ve kazandığı 133 sandalyeyle seçimin kaybedeni oldu.

Lukaşenko'nun 'yeni' dönemi

Kendisini "Avrupa'nın son diktatörü" olarak tanımlayan ve Belarus'u 1994'ten bu yana yöneten Aleksandr Lukaşenko'nun da seçimi vardı. Diğer seçimlere nazaran sonuçların kimseyi şaşırtmadığı Belarus devlet başkanlığı seçimlerini kazanan, 21 yıldır değişmediği şekilde aldığı yaklaşık yüzde 83 oyla Lukaşenko oldu. Bir önceki seçime göre oylarını arttıran lider, böylelikle beşinci bir dönem için devlet başkanlığı koltuğuna oturmuş oldu. Ancak bu seçimleri 2010'da gerçekleşen seçimlerden sadece oy oranlarıyla ayırmak yanlış olur. Zira bir önceki seçimler yoğun protestolar ve seçim sonrası muhaliflerin hapse atılmasıyla ve AB'nin bu duruma sert tepkisiyle sonuçlanmıştı. Ama bu seferki siyasi atmosfer oldukça sa-

kin ve ılımlıydı. Öyle ki, küçük bir grubun başkent Minsk'te toplanmasından ve olaysız dağılmasından başka herhangi bir gelişmeye rastlanmadı. Ekonomisi Rusya'ya oldukça bağımlı halde bulunan ve Rusya'ya uygulanan yaptırımlardan ve son ruble krizinden oldukça fazla etkilenen Belarus ekonomisi ve komşusu Ukrayna'da yaşananlar, Belarus seçmeninin bu "ılımlı" ve "istikrardan yana" tutumunu açıklar nitelikte. Her ne kadar seçim güvenliği tartışmalı da olsa ve bu durum AGİT görevlileri tarafından daha sonra dile getirilmiş olsa da, Belarus halkının Ukrayna'da yaşananlardan oldukça etkilendiği ve yeni Ukrayna olmak istemedikleri göze çarpıyor.

Bu arada Lukaşenko'nun AB'yle gitgide yaklaşan

ilişkileri de göze çarpıyor. Ukrayna Krizi'nden bu yana daha açık bir şekilde görülen bu durum, son dönemde somut olarak da karşımıza çıkıyor. Ukrayna krizi sonrası barış görüşmelerine ev sahipliği yapmasıyla uluslararası kamuoyundan takdir toplayan Lukaşenko'nun son olarak ülkesindeki muhalifleri serbest bırakması da AB cephesinden takdirle karşılanıyor. Öyle ki AB, 2006'dan bu yana Belarus'a uyguladığı yaptırımları dört ay için askıya alacağını açıkladı. Yaptırımlar Lukaşenko dâhil 150 kadar üst düzey yönetici ve devlet adamına AB ülkelerine giriş yasağını ve Belaruslu birçok şirkete kredi kısıtlamasını içeriyordu.

AB'yle Belarus arasında tüm bu iyileşme emareleri yaşanırken Belarus'un en önemli

siyasi ortağı konumunda bulunan Rusya'yla ilişkilerindeyse birtakım sorunlar göze çarpıyor. Geçtiğimiz günlerde Putin'in Belarus'a yeni bir hava üssü kurma teklifine karşılık Lukaşenko'nun buna olur vermemesi, uzmanlar tarafından ilişkilerin eskisi gibi olmadığını gösteren bir durum olarak ifade ediliyor. Rusya ekonomisindeki düşüşe paralel olarak Lukaşenko'nun ülke ekonomisini düzeltmek için AB'yle yakınlaşma girişimlerine pek şaşırılmaması gerekiyor. Yine de Rusya'yla Belarus arasındaki ikili ilişkilerin öyle kolay kopacak türden olmadığını da unutmamak gerek. Hele ki Belarusluların "yeni Ukrayna" olmak istemedikleri bu yeni dönemde...

Almanya'nın Sığınmacı Politikası

Eda BEKTAŞ

Almanya Şansöyesi Angela Merkel, ülkenin kuzeyindeki Rostock'ta liselilerle yaptığı ve televizyonda yayınlanan bir söyleşide Filistinli bir genç kızı ağlatmasıyla Temmuz'da gündeme oturmuştu. 14 yaşındaki Reem Sahwil, acıı Almansıyla Merkel'e ailesinin Lübnan'daki bir sığınma kampına gönderilecekleri konusunda bilgilendirildiğini, ancak kendisinin Almanya'da yüksek eğitime devam etmek istediğini söylemişti. "Herkes gibi benim de amaçlarım var, onlara ulaşmak istiyorum.... Başkaları hayatlarını yaşarken benim kendi hayatımı yaşayamadığımı görmek çok acı" diyen Reem'e cevap olarak Merkel'in "söylediğini anlıyorum, ancak siyaset bazen zordur.

Lübnan'daki Filistinli mülteci kamplarında yüzlerce ve yüzlerce insan var ve eğer hepsine gelebilirsiniz dersek, Afrika'dan herkes gelebilir dersek, bunu yönetemeyiz" şeklindeki sözleri genç kızı gözyaşlarına boğmuştu. Reem'in ailesi dört yıl önce Lübnan'daki kamplardan birinden Almanya'ya gelmiş. Ancak ne kadar süre Almanya'da kalabilecekleri belli olmadığından, Reem yaşatlarının sahip olduğu geleceğini öngörebilme ve tasarlayabilme hakkına sahip değil, tıpkı diğer sığınmacılar gibi. Kendi hayatını etkileyen ancak kendisi dışında yapılan siyaseti sorgulayan genç Reem, dünyanın en güçlü siyasi liderlerinden biri olan Merkel'e hayatını neden diğer her-

kes gibi yaşayamadığını sorarken Merkel'in Almanya'nın sığınmacı politikasını anlatmaya çalışması, sığınmacıların siyasetçiler tarafından çoğu zaman istatistiklerle ifade edilen birer veri olarak algılandığını bir kez daha ortaya koymuştu.

Ancak bir ay sonra aynı Merkel, 2015 sonuna kadar Almanya'nın en az 800 bin sığınma başvurusu kabul edeceğini söyledi ve Alman yetkililer de bu sayının bir milyona çıkabileceğini belirtti. Merkel'in yukarıda bahsedilen söyleşi sırasında Reem'i ağlatan soğuk siyasetinin aksine ilerleyen aylardaki bu söylemleri, yeni bir hayat arayan sığınmacılar için Avrupa liderlerine yaptığı çağrı kadar iç siyaset birleştirici bir

tutum resmi de çiziyor. Merkel bir yandan diğer Avrupa ülkelerini ortak Avrupa idealeri ve evrensel insan hakları çerçevesinde krize dönüşen bu problemle baş etmeye çağırırken, diğer yandan da Almanya'nın kabul ettiği yüksek sayıdaki sığınma talebini "dünya, Almanya'yı umut ve şans ülkesi olarak görüyor" şeklindeki söylemlerle meşrulaştırıyor. Zaten Almanya sığınmacılara ve göçmenlere alışkın olmayan bir ülke de değil. Almanya, hem tarihsel olarak hem de Eurostat verilerine göre AB'de en çok sığınmacı başvurusu alan ve bu taleplere olumlu yanıt veren ülkelerin başında geliyor.

Verilerle Almanya'daki sığınmacılar

Eurostat'ın 2014 verilerine göre, AB ülkelerine yapılan 625 binden fazla sığınma başvurusundan 203 bininin adresi olan Almanya, en çok sığınma başvurusu alan ülke oldu. Ona en yakın İsveç'e yapılan başvuru sayısıyla

yaklaşık 81 bin. Bu başvurulardan 48 binine olumlu yanıt veren Almanya, 2015'in ikinci çeyreğinde yaklaşık 81 bin başvuruyla AB içinde yapılan sığınma başvurularının yüzde 38'ini aldı. Bunlardan 46 binini işleme alan ülke

yaklaşık 19 binine de (yüzde 43) olumlu cevap verdi. Almanya Nazi geçmişini ve İkinci Dünya Savaşı'nın sonuçlarından duyulan suçluluğu için nebeze telafi edilebilmesi için de savaş sonrasında Sovyet Rusya yönetimindeki

Doğu Avrupa'dan kaçan yaklaşık 13 milyon insana sınırlarını açmıştı. 1992'deyse dağılan Yugoslavya'dan kaçan yaklaşık 438 bin sığınmacıyı kabul ederek tarihindeki en büyük alımı gerçekleştirmişti.

Sığınmacı siyasetinde ayrışma

2015 sonuna kadar en az 800 bin başvuru kabul edildiğini açıklayan Almanya'nın kaç kişiye sığınmacı statüsü vereceği bilinmez ama Merkel'in güçlü liderliğine karşın ülkede bu konuda tam bir fikir birliği olduğunu söylemek de zor. Merkel'i destekleyenlerden sol siyasetçiler savaştan kaçan sığınmacıları kabul etmenin bir da-

yanışma örneği olması üzerinde dururken, sağ çizgidekiler yaşanan Almanya nüfusuna sığınmacıların genç iş gücünün iyi gelebileceği görüşünde. Öte yandan, bazı siyasetçiler çok sayıda sığınmacı kabulünün getirdiği mali yükü ve lojistik talepleri ülkenin karşılamakta zorlanacağını düşünüyor. Her ne kadar şimdilik merkez sağ ve

sol partilerin desteklerini almış gözükse de, 2013'e kadar Merkel'in İçişleri Bakanı olan Hans-Peter Friedrich gibi Merkel'in politikasını "eşi benzeri görülmemiş siyasi bir hata" olarak nitelendiren siyasetçiler de mevcut. Özellikle de Doğu Almanya'daki bazı şehirlerde yabancı ve sığınmacı karşıtı gösterilerde de artış olduğu göz-

lemleniyor. Örneğin, Eski Doğu Almanya'da bir madenci yerleşkesi olan Dresden yakınlarındaki 40 bin nüfuslu Sakson kasabası Freital'de hükümet tarafından gönderilen mülteciler pek hoş karşılanmıyor. Aşırı sağın bir simgesi olarak baştan aşağı siyahlar giyinmiş yüzlerce kişi, özellikle Haziran'da ve Temmuz'da

kasabadaki 500 sığınmacının varlığını protesto etmişti. Protestocuların sığınmacılara karşı çıkmalarının gerekçesiye, bu insanların Müslüman kimliklerinin kamusal hayata entegre olduklarında Almanya'yı bir İslam devletine dönüştürebileceği tehlikesi. Farklı inanç ve kimliklere karşı gösterilen bu hoşgörüsüzlük, sığınmacılara karşı artan şiddet olaylarını da açıklıyor. Almanya İçişleri Bakanlığı'na göre Ağustos 2015 sonu itibarıyla sığınmacıların barınaklarına toplam 336 kayıtlı saldırı ger-

çekleştirildi. Bu sayı 2014'teki kayıtlı tüm saldırılardan 100 fazla ve giderek de artmakta. Bu saldırıların çoğu da, sığınmacı karşıtı gösterilerde de görüldüğü gibi, aşırı sağ gruplar tarafından yapılmakta.

Ancak, Freital için Almanya'nın bütünü temsil ediyor demek doğru olmaz. Tagesspiegel gazetesi tarafından yapılan bir kamuoyu yoklamasına göre, Almanların yüzde 57'si ülkenin bu kadar çok sığınmacı almasının doğru olduğunu düşünüyor. Hatta eski Doğu Almanya bölge-

lerindeki insanların yüzde 51'i hükümetin sığınmacı politikalarını desteklediğini söylüyor. Buna paralel şekilde, Merkel'in en az 800 bin sığınmacı başvurusu alacaklarını açıklamasından sonra yüzlerce Alman vatandaşı topraklarına ayak basan sığınmacıları karşılamak ve onlara yardım ulaştırmak için Frankfurt ve Münih'teki istasyonlara akın etmişti. Şarkılar ve alkışlarla karşılanan sığınmacılara gösterilen bu dayanışmaya kayıtsız kalmayan spor takımları da var. Geleneksel olarak sol bir çizgisi

olan Hamburg'un yerel FC St. Pauli takımı, sığınmacıları "Refugees Welcome" (Sığınmacılar Hoş Geldiniz) pankartıyla karşıladı. Sığınmacı karşıtı gösterileriyle öne çıkan Dresden'de bile yerel spor kulübü Dinamo Dresden sığınmacılara ücretsiz 300 bilet verdi. İnterneti ve akıllı telefon uygulamalarını kullanarak sığınmacılara barınacak yer ve yardım sağlayan Almanların sayısı da hiç az değil.

Sığınmacıların zorlu entegrasyonu

Anlaşılan o ki, Almanya'nın göğüs germeye çalıştığı giderek artan sığınmacı talebi çok boyutlu bir mesele. Sadece verilere bakarsak bile, 2015'te ülkeye yapılan sığınmacı başvurularının 2014'teki tüm başvuruları çoktan aştığını görüyoruz. 2015'in sonuna kadar başvuruların giderek artacağı, hatta resmi görüşlere göre 1 milyonu bulabileceği ve Almanya'nın biriken başvuruları değerlendirmesinin en az bir yılı bulacağı öngörülüyor. Bu da sığınmacı krizinin kısa vadede çözülemeyecek kadar büyük bir mesele olduğunu sayısal olarak ortaya koyuyor. Haliyle bu kadar büyük bir mesele üzerinde toplumsal olarak uzlaşmak da zor olabiliyor.

Çoğu muhafazakâr Müslüman olan sığınmacıların Alman toplumuna entegrasyonunun sağlanması çok da kolay olmayacak gibi. Özellikle çok sayıda yabancıların topraklarını işgal ettiğini düşünün, yabancı düşmanlığı güden ve zaman zaman şiddet uygulamaktan kaçınmayan aşırı sağ gruplar karşısında yerel yönetimler, sığınmacıların güvenliğini sağlamakta zorlanabilir. Buna refleks olarak da sığınmacılar toplum hayatına karışmaktan çekindiğinde entegrasyon süreci daha da uzayabilir. Sığınmacılar açısından olaya bakıldığında ise görülen problem, karşılaştıkları hoşgörüsüzlük ve şiddet olayları dışında kendilerine herhangi

bir tercih sunulmaması. Uygulanan politikalar genellikle misafir eden ülkenin şartlarını gözetiyor ve sığınmacıların elleri mahkûm her türlü uygulamayı kabul edecekleri yönünde yaygın bir kanı hakim.

Ekonomik açıdan bakıldığında da sığınmacıların iş hayatına katılması zor olabilir. Avrupa'daki en büyük nüfusa sahip 80 milyonluk Almanya, yapılan tahminlere göre 2060 yılına kadar 67 milyona gerileyecek ve giderek yaşanan nüfustaki iş gücü bugünkü 49 milyondan 34 milyona düşecek. Yüzde 58'i mesleki eğitime sahip olmayan sığınmacılar, giderek daralan Alman iş gücü nüfusuna taze kan olabile-

cek mi yoksa daha büyük bir yük mü getirecek, ancak zamanla belli olacak.

Merkel bir yandan Filistinli genç Reem'i soğuk sığınmacı politikasıyla ağırlarken, öte yandan "Almanya'yı umut ve şans ülkesi olarak" dünyaya anlatıyor. Merkel bu konuda herhangi bir politik tavır değişikliği içerisinde mi, yoksa Almanya'yı bu alanda da AB'nin dinamosu yaparak konuyu Birlik içerisinde bir baskı unsuru olarak kullanmak için siyasi hamle mi yapıyor, ancak zaman içerisinde belli olacak. Her koşulda sığınmacıların Alman toplumuna ekonomik ve sosyolojik olarak entegrasyonu kolay olmayacak gibi.

ABAD'ın Güvenli Liman Kararı: Kral Çıplak!

H. Kardelen IŞIK

Son aylarda mültecilerin "akışıyla" ülkeler arasına çekilen tel örgüler ya da yeniden uygulamaya koyulan sınır kontrolleriyle gündeme gelen "AB'nin sınırları ve sınırların kontrolü meselesi", bu sefer "doğası gereği" sınırların olmadığı bir yerde.

Avrupa Birliği, kara ve deniz sınırlarındaki güvenlik sorunuyla uğraşadursun, Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD), emsal teşkil edecek kararıyla AB'nin siber uzaydaki sınırlarına el atarak Atlantik'in iki yakası arasındaki veri akışını yeniden zorlaştıran duvarları

ördü bile.

Önce Edward Snowden'ın NSA'nin Microsoft ve Facebook gibi şirketlerin bünyesindeki kullanıcı verilerini gözetlediğine dair ifşaatları, sonrasındaysa Merkel'den Hollande'a kadar uzanan dinleme skandalları... AB'de

kişilerin ve verilerin mahremiyeti konusu bu kez de ABAD'ın AB-ABD arasındaki Güvenli Liman (Safe Harbor) Anlaşması'nı geçersiz kılan kararıyla gündemde.

AB'de verilerin güvenliği ve güvenli liman anlaşması

AB'de verilerin korunması mevzuatı, temel olarak 1995 tarihli 95/46/EC yani Veri Koruma Direktifi'ne dayanıyor. Direktif yalnızca AB üyesi 28 devleti ilgilendirmiyor; İzlanda, Norveç ve Lichtenstein de uygulama alanına dahil. Bu direktif kişisel verilerin işlenmesi konusunda birlikte verilerin serbest dolaşımına dair düzenlemeler içeriyor. Direktife göre, verilerin aktarılmasında temel olarak şeffaflık, meşru amaç ve orantılılık prensiplerine uyulması gerekiyor. Veri koruma kanunlarının üye ülkelerde uyumlaştırılmasını amaçlayan direktifin asıl amacıysa bireylerin bu konuda temel haklarının korunması. Verilerin işlenmesinin yasal olmadığı durumları belirleyerek kılavuz niteliğinde hükümler içeren direktif, kişilerin bu duru-

ma dair hak ve özgürlüklerini siber uzayda da koruyor. Nitekim verilerin sahiplerine ilişkin haklar yalnızca ulusal güvenlik ve savunma gibi konularda sınırlandırılabilir. Üye ülkelerin verilerin ve bilgilerin güvenliğini ulusal meseleler olarak algılaması ve hâlihazırda veri aktarımıyla birlikte bununla ilgili uygulama farklılıklarının giderilememiş olması, veri koruma direktifinin amacının tam anlamıyla gerçekleştirilmesini kısıtlıyor. Ancak, gerek AB'nin en başından beri bu konuya detaycı ve hassas yaklaşımı, gerekse ABAD'ın her biri emsal niteliğindeki kararları bu konunun ayrıcalıklı bir yere sahip olduğunu gösteriyor. Öyle ki, Kasım 2010'da Avrupa Komisyonu'nun yayınladığı "Avrupa Birliği"nde Kişisel Verilerin Korun-

masına Yönelik Kapsamlı bir Yaklaşım" başlıklı bildiriyle kişisel verilerin korunmasında ortaya çıkan yeni sorunlara Veri Korunması Direktifi'nin güncellenmesi ihtiyacıyla çoktan dikkat çekilmişti. Bu doğrultuda başlatılan kapsamlı reform çalışmalarının 2015 sonunda hayata geçmesi bekleniyor. 1995'te reel ihtiyaçlar çerçevesinde kişisel verilerle uğraşan AB, bugün gelinen noktada kişisel verileri özel hayatın gizliliği ilkesini her halükarda gözeterek şekilde güvence altına alabilmeyi hedefliyor.

1995'ten bu yana bu direktif temelinde gelişen AB düzenlemeleri, kişisel verilerin AB üyesi olmayan ülkelere transferine ancak o ülkede verilerin "yeterli düzeyde" korunması halinde izin veriyor. Öyle ki, AB Komisyonu Hazi-

ran 2000'de ABD'yle yapılan "Güvenli Liman Anlaşması"yla ABD'ye transfer edilen kişisel verilerin yeteri kadar korunma altında olduğunu da kabul etmiş oldu. Zira Güvenli Liman Anlaşması'yla belirlenen ilkeler olmaksızın kişisel verilerin aktarılması çok daha pahalı veya zaman alan yollarla gerçekleştirilebiliyordu. Ayrıca, ABD'de özel hayatın gizliliği kapsamında belirlenen standartların AB yasalarından daha gevşek olması nedeniyle veri paylaşımı engellenebiliyordu. Anlaşma sayesinde, aralarında Facebook, Amazon, Microsoft ve Twitter'ın da bulunduğu yaklaşık 4 bin 400 ABD'li şirket 15 yıldır bu güvence altında faaliyet gösteriyor.

'Max Schrems ve 25.001 diğer kişi bunu beğenmedi'

ABAD'ın Güvenli Liman'ı geçersiz kılan kararına giden yolda her şey Avusturyalı bir hukuk öğrencisi olan Max Schrems'in şikayetiyle başladı. Daha önce de aynı konuyla ilgili olarak California merkezli Menlo Park şirketi aleyhine 22 şikayet dilekçesi veren Schrems, bu kez kendisini destekleyen 25.001 ki-

şiyle birlikte AB vatandaşı olan kullanıcıların ABD'deki veri bankalarında kayıt altına alınan kişisel verilerinin İrlanda üzerinden şifrelenmeden ABD'ye transfer edilmesi nedeniyle kişilik haklarını ihlal ettiği gerekçesiyle Facebook'a karşı bir dizi suçlamada bulundu. Schrems, şikayeti Facebook'un AB va-

tandaşlarının kişisel verilerini İrlanda üzerinden ABD'de bulunan sunuculara aktardığı için İrlanda Veri Koruma Otoritesi'ne (VKO) yapmıştı ancak İrlanda bu şikayeti Güvenli Liman Anlaşması'nın getirdiği ilkeler nedeniyle reddetti. Schrems'in konuyu İrlanda Yüksek Mahkemesi'ne taşımasının ardından

ABAD'a giden süreç de gerçek anlamda başlamış oldu. Zira İrlandalı yetkililer Schrems'in iddialarıyla ilgili soruşturma başlatmayı reddederken konuyu Facebook'un Avusturya yasaları altında davanın görülemeyeceği iddiası açısından da incelemiştir.

Konu Mart 2015'te ABAD'a

taşındığında nihai kararın 2016'da çıkması bekleniyordu, ancak öyle olmadı. Schrems, Eylül 2015'te Facebook'a karşı zaferini ilan etti. Davanın ilk aşamasında ABAD'a sunulan bilirkişi raporunda, Avrupalı Facebook kullanıcılarının ABD'deki sunuculara aktarılan verilerinin ABD istihbarat birimlerinin erişimine karşı yeterince korunmadığı belirtildi. İddiaya göre, raporu sunan Fransız Başsavcı Yves Bot'un deyimiyle bu sunucular Avrupalı kullanıcılar için "gü-

venli liman" değildi. ABAD'ın genelde bilirkişi raporlarıyla aynı görüşte karar verdiği bilince de dava burada sonuçlanmadı. Nihai kararın birkaç ay içinde verilmesi beklenirken kararın Güvenli Liman Anlaşması'nı da sekteye uğratabileceği yorumları da yapılmaya başlanmış olsa da ABAD'ın kararı hem beklenenden çok daha erken hem de çok daha sarsıcı oldu.

Ekim 2015'te nihai kararını açıklayan ABAD, kendisine sorulan "ulusal veri koruma

dairelerinin ABD'deki kişisel mahremiyet uygulamalarından kaygı duyulduğunda 'Safe Harbor' prensiplerini tek taraflı olarak iptal etme hakkı olup olmadığı" sorusunu da cevaplamış oldu. ABAD kararında, "AB vatandaşlarının kişisel bilgilerinin AB üyesi olmayan bir ülkeye aktarılmasının Avrupa Birliği Veri Koruma Direktifi'ne uygun olarak gerçekleşip gerçekleşmediğini ulusal veri koruma otoritelerinin denetleme hakkı olduğunu" ifade ederek AB vatandaşlarının ki-

şisel verilerinin ABD istihbarat kuruluşlarının erişimlerinden yeteri kadar korunmadığı hükmüne vardı. Böylelikle ABAD, Güvenli Liman uygulamasını da geçersiz kıldığını ekledi ancak herhangi bir geçiş süresi belirtmedi. Bu nedenle, 15 yıldır bu antlaşma çerçevesinde faaliyet gösteren şirketler şimdi Avrupa Komisyonu'na "peki şimdi ne olacak?" sorusu yöneltiyor.

Güvenli Liman 2.0 hala olası

ABAD'ın kararının Ekim 2013'ten bu yana görüşmeleri devam eden yeni bir Güvenli Liman Anlaşması üzerinde belirleyici olacağı aşikar. Yine de, daha şimdiden AB üyeleri arasında bu konuya dair fikir ayrılıkları ortaya çıktı bile. Almanya Adalet Bakanı Heiko Mass, kararı Avrupa Komisyonu'nun veri koruma standartları misyonunun uluslararası veri koruma standartları mücadelesinde güçlü bir sinyal olarak yorumlarken, İngiltere'ye kararın "hayal kırıklığı" olduğunu belirtti. AB bürokratlarındaysa genel olarak yeni

bir Güvenli Liman Anlaşması yapılması için ABD'yle yapılan görüşmelerin hızlanması gerektiği görüşü hakim. Nitekim, Avrupa Komisyonu Adalet Komiseri Vera Jourova "AB'nin ABD'den herhangi olası yeni bir anlaşmada verilerin korunması konusunda çok güçlü taahhütler aldığını" belirtti. Atlantik'in diğer yakasıysa yeni bir anlaşmaya varılacağı konusunda emin olsa da ABAD'ın kararı Avrupa Komisyonu'nun elini bir hayli kolaylaştıracağına benziyor. ABAD'ın Güvenli Liman Anlaşması'nı geçersiz kılan kararına kadar

olan süreçte de ABD'yle AB arasında verilerin korunmasına dair yaklaşım farklılıkları birçok sorunla gün yüzüne çıkıyordu. Dahası, AB organları tarafından özellikle Google ve Facebook'a yönelik eleştiriler yalnızca bu konuyla da sınırlı değil.

Öte yandan, Snowden ve dinleme skandallarıyla sarsılan AB'de Güvenli Liman'ın yeni ilkelerinin geliştirilmesinde dijital dinleme uygulamalarını engelleyecek bir siyasi reform ihtiyacı da bulunuyor. Nitekim NSA'in Avrupa'daki casusluk faaliyetleri yine Güvenli Liman'ın sağladığı ko-

laylıklarla yakından ilgili. Zira, Divan'ın kararı Max Schrems'in Facebook gibi sosyal ağların Güvenli Liman Anlaşması'nı NSA'in kitlesel gözetleme programı olan PRISM'e veri sağlamayı kolaylaştırarak ihlal ettiği iddiasına dayanıyor. Schrems'in zaferi bu konuda bir kilometre taşı olacak olsa da ABAD'ın kararı (anlaşma prensiplerine dayanıyor olsa bile) hiç kimsenin verilerinin hükümetler dijital gözetim uygulamalarına başladığında güvende olmadığını göstermesi açısından da ayrıca önem taşıyor.

AİHM'in Altı Aylık İctihatları

Yasemin KARADAĞ

İnsan haklarının korunması hususunda en etkili işleyen uluslararası adalet mekanizması olarak kabul edilen AİHM, Ocak-Haziran 2015

Burs karşılığı zorunlu hizmet ya da tazminat

Yunanistan'da bir genç, askeri okuldan kazandığı burs çerçevesinde ordudan her ay düzenli olarak aldığı maaş sayesinde üniversitede eczacılık eğitimi alır. Ancak genç, Yunan yasalarına göre, bursun karşılığını ödemek için eğitimini tamamladıktan sonra belirli bir süre orduda çalışmak zorundadır. Nitekim üniversite eğitimine de bu şartı gösteren ve yerine getirmediği takdirde ödemesi gereken miktarı belirten bir sözleşmeyi imzaladıktan sonra başlamıştır. aslında başlarda her şey öngörüldüğü gibi de olur. Mezun olduktan sonra orduya katılıp zorunlu hizmetini yerine getirmeye başlayan başvuru, 37 yaşına geldiğinde istifa etmeye karar verir. İstifa dilekçesine

arasında karara bağladığı davalardan kamu yararına olabileceği, yeni konular içeren ve içtihadını geliştiren ya da içtihadına yeni prensipler

karşılık olarak zorunlu hizmetinin sona ermesine dokuz yılının daha olduğu, bu süreyi doldurmayacaksa da 106 bin 960 Euro tazminat ödemesi gerektiğini bildiren bir yanıt alır. Ödenmesi gereken miktara itiraz etmek üzere başvuru Yunanistan'da ilgili mahkemeye gider, ancak bu girişimi sonuç vermez. Üstelik geçen sürede başvurunun ödemesi gereken miktar, faiziyle birlikte 112 bin 115 Euro'ya ulaşır. Bu arada mahkeme, zorunlu görev süresi olarak belirlenen 17 yılın yasalara uygun olduğuna ve şayet zorunlu görevinin geri kalanını yerine getirmeyecekse başvurunun tazminatı ödemesi gerektiğine karar verir. Kararın ardından başvuru, ordu-

eklenmesine vesile olan seçme davalardan oluşan altı aylık raporunu yayınladı. Bu çerçevede yaklaşık 50 dava raporda özetlenmiş. Davala-

daki zorunlu görev süresinin çok uzun olmasının ve alternatif olan devlete aşırı yüksek miktarlarda tazminat ödeme zorunluluğunun AİHS'in kölelik ve zorla çalıştırma yasağını düzenleyen 4/2. maddesinin ihlali olduğu gerekçesiyle AİHM'e gider. Söz konusu hükme göre, hiç kimse zorla çalıştırılmaz ve zorunlu çalışmaya tâbi tutulmaz. Mahkeme bu davada, eğitim masraflarının karşılansının karşılığı olarak belirli bir süre ordu için çalışmanın zorunlu tutulmasının ve erken emeklilik talebi durumunda da kalan süre karşılığında belirli bir miktar talep edilmesinin makul olduğuna karar verdi. Öte yandan, zorunlu görev süresinin ya da tazminat için belirle-

rin tamamına yer vermek mümkün olmasa da Mahkeme'nin özellikle paylaşmayı elzem gördüğü davalardan birkaçına değinilebilir.

nen miktarın dengeli olması gerektiğine de hükmetti. Sonuç olarak, başvurucudan talep edilen miktarın makul olmadığına ve ödemenin askıya alınmasına dair yargı kararı olmasına rağmen o süreye zarfında ödenecek miktara yüzde 12/13 civarı faiz uygulanmasının başvurunun kendini daha da baskı altında hissetmesine neden olduğuna karar veren Mahkeme, Sözleşme'nin 4/2. maddesinin ihlal edildiğine hükmetti (Chitos v. Greece, Başvuru no. 51637/12). Özellikle son yıllarda pek çok ülkede bu tür karşılıklı bursların yaygınlaştığı düşünüldüğünde, AİHM'de bu konuda bir içtihadın oluşması, oldukça önemli bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

Özel hayatın korunması v. ifade özgürlüğü

Raporda dikkat çeken bir diğer dava da özel hayata ve aile hayatına saygı hakkını düzenleyen Sözleşme'nin 8. maddesine ilişkin olan Bohlen v. Germany (Başvuru no. 53495/09) davası. Almanya'da şarkıcılık mesleğini icra ederek edindiği "ünlü" statüsüyle yaşayan başvuru, aynı dönemde bir de kitap çıkarır. Fakat kitabın bazı bölümleri yasal nedenlerle kaldırılır ve o şekilde yayınlanır. Bu esnada, Almanya'da bir tütün şirketi sahip olduğu sigara markalarından biri için, kitabın yayınlanması esnasında yazarın başından geçenleri tiye alan ve yazarın adının da geçtiği bir reklam hazırlar. Reklam hazırlanmadan önceyse şarkıcının adının reklamda kullanılmasını için kendisinin rızası alınmamıştır. Başvuru, adının kullanılarak tütün şirketinin haksız kazanç elde ettiğini ileri sürerek şirkete tazminat davası açar. Federal Mahkeme başvuruyu reddeder. Sonrasındaysa başvuru, Alman Hükümeti'nin özel

hayatını korumadığı gerekçesiyle AİHM'e başvurur.

İlk olarak Mahkeme, başvurunun isminin çok bilinmemesine rağmen sonrasında reklam kampanyasıyla birlikte adının daha da bilinir hale gelmiş olma olasılığını göz önünde bulundurarak başvuru konusunu olayın 8. maddeyle ilişkili olduğunu tespit eder. Ardından dava konusu olayda, özgürce konuşma hakkıyla özel hayatın korunması arasında adil bir denge kurulması gerektiğini belirterek, bu dengeyi sağlayacak koşulların varlığını inceler. Bu çerçevede Mahkeme'ye göre, reklam kampanyasının arka planı tamamen başvurunun kitabının yayınlanmasının ortaya çıkardığı medya ilgisine ilişkindir. Reklam kampanyasıyla hedeflenen sadece kitabın yayınlanma sürecini tiye alan, mizahi bir tanıtım yapmaktır ki, hiciv ve mizah ifade özgürlüğünün bir formu olarak Sözleşme'nin 10. maddesinde korunmaktadır. Bu nedenle Mahkeme'ye göre,

reklam kampanyası kamusal alanda süren tartışmaya sunulan bir katkı olarak düşünülmelidir. Dahası başvuru hâlihazırda ünlü birisi olduğundan özel hayatın korunması hakkından daha az yararlanmak durumunda kaldı. Söz konusu reklamda, ne başvurunun özel hayatına dair bir detay, ne de kitabında yer alan yazarın özel hayatına dair bilgiler paylaşılmıştır. Mahkeme'nin görüşüne göre, başvuru hayatı hakkında bir kitap yayınlamak bilinçli olarak kamusal alanda daha fazla görünür, bilinir olmayı hedeflemiştir. Mahkeme'ye göre söz konusu reklam, başvurunun reklamı yapılan ürünle bir ilişkisi olduğu algısı da yaratmamaktadır. Son olarak Mahkeme, başvurunun, "adının kullanılmasına karşılık finansal koruma talep ettiğinden Federal Mahkeme'nin tütün şirketinin ifade özgürlüğüne öncelik verdiği" iddiasını da reddederek Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edilmediği-

ne hükmeder. AİHM'in Bohlen kararında, Sözleşme'de tanınan haklardan bir diğeri olan ifade özgürlüğü hakkına özel hayatın korunması hakkı karşısında üstünlük verdiğini söylemek mümkün gözüküyor.

En başta da değinildiği üzere, AİHM faaliyete geçtiği zamandan günümüze uluslararası alanda insan haklarının korunması hususunda en etkili işleyen adalet mekanizması. Sözleşme'nin "yaşayan belge" özelliği ve dinamik yorumu sayesinde Sözleşme'de korunan haklar yelpazesinin sürekli olarak gelişmesi ve yargılamaların taraf devletlerin birçoğunun iç hukuk düzenlemelerinde er ya da geç karşılığını buluyor olması, Mahkeme'nin bu kadar yakından takip edilmesini zorunlu kılan en önemli faktörlerin başında gelmekte. Bu nedenle yukarıda kısaca özetlenen iki kararın yanı sıra raporda bahsi geçen diğer kararlarda da AİHM ne diyor, bakmak, takip etmek gerek.

Fransa Tarihinde Bir İlk: Nötr Cinsiyet Kimliği

H. Kardelen IŞIK

İnterseks bireyler, Ekim'de önemli bir hukuki zafer kazandı. Fransa'da ilk kez Tours şehrindeki bir idari mahkeme, kimliğindeki cinsiyet hanesi daha önce "erkek" olan bir Fransa vatandaşının kimliğine "nötr cinsiyet" yazılmasına hükmetti. Mahkeme kararını Tours şehri nüfus idaresine de gönderdi.

İsmi açıklanmayan 64 yaşındaki Fransa vatandaşı, mahkemeye başvurarak, "her iki cinsiyete ait organlarla doğduğunu ancak bir mikropenisine sahip olduğu için kimlik kartına erkek yazıldığını" bildirdi. "Hayatının hiçbir bölümünde kendisini kadın veya erkek olarak tanımlamadığını ifade ederek ne fiziksel olarak kaslarının geliştiğini

ne de sakallarının çıktığını ancak doktorların kendisine 35 yaşında testosteron takviyesi verdiğini ve yine kendisini kadın olarak hissetmediği için mahkemeye başvurdu-

ğunu" belirtti. Böylelikle kendisinin interseks olduğunu beyan eden Fransa vatandaşı, kimliğindeki cinsiyet bölümünde "erkek" ibaresinin nötr olarak değiştirilmesini

talep etti. Mahkemenin talebi onaylamasının ardından da kimliğinde "nötr cinsiyet" bulunan ilk birey olarak Fransa tarihine geçti.

İnterseks nedir veya ne değildir?

BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği "Free&Equal" çalışması sonuç bildirgesinde yer alan tanıma göre interseks, "genital organlar, kromozom yapısı, gonadlar vb. açısından tipik dişi ve erkek özelliklerini tam olarak göstermeyen cinsiyet karakteristiğiyle doğan bireylerdir. İnterseks kelimesi doğuştan gelen ve çok çeşitli farklı bedensel varyasyonları tanımlamak için kullanılan ortak şemsiye bir terim ve tanımlamadır." Yine BM verilerine göre dünya nüfusunun yüzde 1.9'unu interseks bireyler oluşturuyor; ancak bu veri sadece kliniklere başvurmuş interseks bireyleri kapsadığından, gerçek rakamın çok daha yüksek olduğu düşünülüyor.

Kısaca, interseks olmak yalnızca kişilerin biyolojik cinsiyetlerine ilişkin olsa da tek bir kategoriye tanımlamıyor. Yine hem bedensel hem de ruhsal bir kimliği ifade edebileceğini de unutmamak gerek. İnterseks bireylere, "orta cinsiyet (middle sex)" ya da üçüncü cinsiyet olarak yer verilebiliyor. Bu nedenle, yaygın kanının aksine interseks bireyler toplumsal cinsiyet ifadesi olarak androjen (cinsiyetlerarası) olmak zorunda değil; kendisini feminen veya maskülen olarak ifade edebildiği gibi her ikisini de reddedebilir ya da tam tersini benimseyebilir. Bu durumda toplumsal cinsiyetini kadın veya erkek olarak temsil edebilmesine veya ikisini de reddedebilmesine de engel değil. Yine, interseks bir birey olmak cinsel yöneliminin

doğuştan belirlendiği anlamına da gelmiyor. İntersekslerin mücadelesiyse LGBT'ye eklenen "i" den çok daha fazlasını içeriyor. Zira, interseks bireylerin "bedenleri üzerinde söz sahibi olma hakkı", "normalleştirilmeleri" adına hiçe sayılıyor. Nitekim, yeni doğanlarla başlamak üzere, interseks bireylerin sağlıklı yaşam sürebilmeleri için zaruri olmayan cerrahi operasyonlara kendi rızaları dışında ve/veya "estetik" kaygılarla maruz kalmaları sıklıkla görülüyor. Konu yalnızca burada da bitmiyor. İnterseks çocukların nüfus kayıtları nedeniyle yaşanan sorunlar veya talep halinde cinsiyet kimliği ya da cinsiyet sınıflandırmalarının basit idari süreçlerle düzeltilbilmesinin henüz yaygın

olmaması da mücadele konularından birkaçı. Bu nedenle Fransa'da mahkemenin verdiği kararın "örnek" niteliğinde olduğunu atlamak gerek. Bu anlamda intersekslerin mücadelesi bir yandan kimlik mücadelesiyken diğer yandan da insan hakları mücadelesi olma özelliği taşıyor. Yine Ekim'de başlayan ve etkinlikleri 8 Kasım'a kadar devam eden İnterseks Farkındalığı Günü'nü de atlamak gerek. 2003'ten beri 26 Ekim'de Boston'da 26 Ekim 1996'da gerçekleştirilen dünya tarihindeki ilk interseks protestosu anılıyor ve yine aynı gün Dünya İnterseks Farkındalığı Günü olarak kutlanıyor.

AB ve üye ülkeler konunun neresinde?

AB'ye üye ülkeler arasında, 2013'te nüfus yasasıyla doğum belgelerine üçüncü cinsiyet kutucuğunu koyan Almanya, bu konuda bir ilk olma özelliğini taşıyor. Almanya, bu girişimiyle anne ve babaları her iki cinsiyetin de özelliklerini taşıyan bebekleri konusunda acele karar vermekten kurtarmayı amaçlamıştı. Yine, yasalarda yapılan değişikliklerle birlikte anne ve babalara bebeklerini üçüncü cins olarak kaydetme veya cinsiyetini belirlememe imkanı da tanınmış oldu. Ayrıca değişiklik kapsamında Alman pasaportlarına da, M ve F harfleriyle ifade edilen erkek ve kadın kategorilerinin yanısıra, intersex bireyleri ifade eden X harfi eklen-

mesi de öngörülmüştü. Bütün bu adımlar olumlu yönde olsa da, interseks bireylerin özellikle çocukken zorlandıkları tıbbi müdahaleler veya ayırıcı uygulamalar önlenemez mi sorusunun cevabı hala belirsiz. Yine yapılan bu yasal değişiklik evlilik ve birlikte yaşamayı düzenleyen yasalar konusunda da henüz elle tutulur bir etki doğurmadı. Nitekim, Almanya'da hala aynı cinsiyetten çiftler yasal olarak "evlilik birliği" altında değil "birlikte yaşama akdi" altında düzenlemelere tabii.

Öte yandan Malta, Nisan 2015'te kabul edilen bir yasayla interseks çocuk ameliyatlarını resmen yasaklayan ilk ülke oldu. Trans ve inter-

seks bireyler için yasal koruma da getiren yasa, cinsel kimliklerin tanınmasıyla ilgili düzenlemeler de içeriyor. Bu anlamda Malta, AB üyesi ülkeler içinde interseks bireylerin haklarıyla ilgili en kapsamlı yasalara sahip olan ülke olması açısından önemli. AB'de konu genel olarak "ayrımcılık yasağı" kapsamında ele alınıyor. Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans ve İnterseks (LGBTİ) Kişilerin Tüm İnsan Haklarını Kullanabilmelerinin Desteklenmesi ve Korunmasına Dair Kılavuz'u 24 Haziran 2013'te yayımlayan AB de böylelikle bir anlamda interseks bireylerin haklarının da ihlal edildiğini kabul ediyor. AB'de bir diğer belge olan "AB'nin Ço-

cukların Bedensel Bütünlüğünü Koruma Hakkı Raporu" da bu konuda yasal güvenceleri pekiştirmeyi hedefliyor.

Yine de, Ekim'de Fransa'da verilen mahkeme kararı henüz "normal" karşılanmıyor. Zira, AB genelinde cinsiyet kimliği tanımlaması süreci oldukça karmaşık. Öyle ki, Kıbrıs gibi konuyla ilgili düzenlemesi bulunmayan ülkeler olduğu gibi interseks bireyler çoğunlukla yasal belgelere sahip olabilmek için ya tıbbi müdahalelerle kadın veya erkek olmaya zorlanıyor, ya zorunlu kısırlaştırma işleminden geçiyor ya da psikiyatrik olarak çeşitli değerlendirilmelere tâbi tutuluyor.

ABD, Kanada, Avustralya, Güney Afrika, Hindistan ve eski İngiliz sömürgesi olan pek çok ülkede uygulanır. İki avukattan oluşan taraflar, iddialarını bir hakimin yönettiği salonda bulunan ve vatandaşlardan oluşan bir jüri heyetine sunar. Jüri heyetinin bulunmadığı, ancak daha az önemde kabul edilen davalar da bu sistemde tek hakim tarafından görülebilir. Anglosakson hukuku esas itibarıyla içtihadî (yazılı olmayıp uygulamaya dayanan) niteliktedir yani mahkemelerin vermiş olduğu kararlar bağlayıcı niteliktedir ve izleyen benzer somut olaylara uygulanır. Bu sebepten ötürü Anglosakson hukukuna "hâkimler tarafından yapılmış hukuk" (judge-made law) da deniyor. Bu sistemde Kıta Avrupası sisteminde olduğu gibi kamu hukuku-özel hukuk ayrımı ya da adli yargı-idari yargı ayrımı yoktur, yargı birliği geçerlidir. Tüm mahkemeler, değişik isimler taşısa da, aynı üst mahkemelere, nihayetinde tek ve en yüksek mahkemeye tabidir. Davalı veya davacı kim olursa olun görevli mahkeme aynı mahkemedir. Kısacası bu Common-law sisteminde idare mahkemeleri ve bunların üst mahkemesi durumunda bir Danıştay yoktur. Duruşma jürisi, bütün delilleri inceler, tarafları dinler daha sonra kendi arasında toplantıya çekilerek dosya hakkındaki kararını verir. Yargıçsa sadece bütün bu süreci yani duruşmayı yönetir. Kaç oyla zanlının suçlu bulunup bulunmadığı, davanın içeriğine göre değişebilir. Bazı suçlarda çoğunluk oyu yeterken bazı suçlarda süper çoğunluk oyu bazen de oy birliği gerekebilir.

Kıta Avrupası hukuk sisteminde eğitim alan, hatta ceza hukuku alanında ilerleme kaydeden roman ve öykü yazarı Franz Kafka "yasanın ne olduğunu asla öğrenemedim" demişti. Ortak hukuk sisteminin uygulayıcısı olmasa da sıkı takipçisi olan Harper Lee'nin, Bülbül Öldürmek isimli eserinde jüri ve yargıca eleştirel bakışı Tom Robinson karakteriyle karşımıza çıkmıştı. Robinson mahkemeye çıkmak istemiş, temyiz edilse bile suçun değişmeyeceğinden ve jürilerin önyargısından emin bir tavır takınmıştı. Yasaların uygulandığı mahkemelere bakış açısı tarih boyunca da farklılık arzetsen de bir de işin mahkemeye "gerekli saygıyı gösterme" ve "ifade özgürlüğü" boyutu var. Bu anlamda akla gelen belki de en ilginç örneğe, AİHM 3. Daire'nin 27 Mayıs 2003'te

yapılan bir başvuru konusunda verdiği karar (Skalka v. Polonya davası). Ağırlaştırılmış hırsızlık suçundan dolayı verilen mahkûmiyet cezasını çekmekte olan Polonyalı Edward Skalka, Katowice Bölge Mahkemesi Ceza İnfaz Bölümü'ne bir mektup yazar, aldığı cevaptan tatmin olmayınca da bu kez Bölge Mahkemesi Başkanı'na bir mektup daha göndererek ilk mektubunu yanıtlayan yargıçtan şikâyetçi olur. Skalka, mektubunda yargıçlardan "sorumsuz soytarılar", "önemsiz sersem", "küçük kişi", "bir aptal", "öylesine sınırlı bir birey", "seçkin sersem" biçimindeki kaba ifadelerle söz etmiştir. Ceza Kanunu'nun 237. maddesine göre, bir devlet organını görevini yaptığı sırada veya alenen aşağılayan bir kimse, iki yıla kadar hapis veya para cezasıyla cezalandırılmalıdır. Bölge savcısı, Bölge Mahkemesi'nde görevli kimliğini belirtmediği yargıçtan aşağılayıcı bir tarzda söz ettiği için, bu maddeye dayanarak

Skalka'nın cezalandırılması ister. Skalka sekiz ay hapis cezasına mahkûm edilir. Mektupta eleştiri sınırlarını aştığı kabul edilmiştir ve karar kesinleşir. Skalka, bir mahkemenin kimliği belirtilmeyen bir çalışanına karşı eleştiri yöneltmesinin, AİHS'nin 10. maddesi kapsamında ifade özgürlüğünün kullanılması olduğunu ileri sürmüştür. Mahkeme de temelde aynı fikirdedir ve Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varır. Tartışma konusu ifadelerin kullanıldığı bağlam konusunda mahkeme, "yargı organının otoritesi" deyiminden hukuki uyumsuzlukların ve bir suç isnadıyla karşılaşan kimsenin suçluluğuna veya masumiyetinin karara bağlandığı yer olarak mahkemelerin işaret edilmesinin anlaşıldığını vurgular (...): "Yargı otoritesinin korunması bakımından tehlikede olan şey, demokratik bir toplumda mahkemelerin cezai yargılamalar söz konusu olduğunda sanığa ve halkın bü-

yük bir kesimine aşılması gereken güvendir. Adaletin güvencesi olan ve hukukun üstünlüğüyle yönetilen bir devlette temel bir işlevi olan mahkemelerin çalışmaları, kamunun güvenine sahip olmalarını gerektirir. İşte bu yüzden mahkemeler, temelsiz saldırılara karşı korunmalıdır. Ama mahkemeler, diğer bütün kamu kurumları gibi, eleştiriden ve denetimden muaf değildirler. Özgürlüğü kısıtlanan kişiler de, bu alanda toplumun diğer bütün üyeleriyle aynı haklardan yararlanırlar. Ancak eleştiri ve aşağılama arasında açık bir ayırım yapılmalıdır. ...olayda uygulanan cezanın ağırlığı, suç fiilinin ağırlığını aşmaktadır. Suçun ağırlığı, başvurucuya uygulanan ceza-yı haklı kılacak ölçüde değildir. Ayrıca bu, başvuru-cunun kabul edilebilir eleştiri sınırlarını aştığı ilk olaydır. Bu nedenle, daha az bir ceza haklı görülebilecek olduğu halde, ulusal mahkemeler ifade özgürlüğünün "gerekli" istisnasını oluşturan sınırın ötesine geçmişlerdir."

Portre

Maria KONSTANTOPOULOU

Alexis Tsipras

Yunan siyaset adamı ve Yunanistan Başbakanı Alexis Tsipras, 28 Temmuz 1974'te Atina'da dünyaya geldi. Eldeki genel bilgilere göre babası Paulos Tsipras müteahhit, annesi Aristi Tsipra ise Kavala kökenlidir. Alexis Tsipras 1990'ların başında Ampelokipoi Lisesi öğrencisiyken, o dönemin Milli Eğitim Bakanı olan V. Koutogiannopoulos'un meclise getirmiş olduğu eğitim yasası tasarısına karşı bir tutum sergileyen öğrenciler okullarda gösteri düzenlemişlerdi. Tsipras da bu öğrenci ayaklanmasında aktif rol oynadı. O dönemde müstakbel eşi olan Peristera Baziana ile tanıştı ve lise döneminden itibaren birlikte oldular. Baziana ile Alexis Tsipras yaptıkları "ortak yaşam anlaşması" çerçevesinde birlikte yaşamakta ve iki de çocukları var. Resmi kilise nikâhı olmadan siyasi iktidara gelen ilk lider olması, Tsipras'ın dikkat çeken bir özelliği. Hem Alexis

Tsipras hem de Peristera Baziana kendilerini ateist olarak tanıtmakta. Öte yandan, Tsipras Yunanistan siyasi tarihinde sivil yemin eden ilk başbakan da oldu. Yine aynı nedenle, yani yemin sırasında kutsal kitaba el basmak için. Tsipras bu hareketiyle birlikte Yunanistan'daki alışlagelen siyasi geleneği de böylece değiştirmiş oldu. Tsipras, Atina Ulusal Teknik Üniversitesi inşaat mühendisliği bölümünde öğrenim görenek 2000 yılında mezun oldu. Üniversite öğrencisi olduğu dönemde sol öğrenci hareketinin saflarında yer aldı. Aynı zamanda İnşaat Mühendisliği Bölümü'nde öğrenci sendikası yönetim kurulu üyesi ve üniversite senatosu öğrenci temsilcisi olarak görev yaptı. 1995'den 1997'ye kadar Yunanistan Ulusal Öğrenci Birliği Merkez Konseyi'nde seçilmiş bir temsilci olarak görev aldı. Tsipras lisansüstü eğitimini tamamladıktan sonra, yapı sek-

töründe inşaat mühendisi olarak çalıştı. Bu sırada çeşitli projeler üstlendi ve Atina şehri ile ilgili çeşitli çalışmalar yaptı. 1980'lerin sonlarında ise Yunanistan Komünist Gençlik Partisi'ne (KNE) katıldı. 10 Şubat 2008'de düzenlenen parti kongresinde Sinaspismos Partisi'nin genel başkanlığına seçildi. 2009 yılınıdaysa Yunanistan Genel Seçiminde Yunan Parlamentosu üyeliğine seçildi ve Radikal Sol Koalisyon (SYRIZA) sekreteryası tarafından oybirliğiyle meclis grup başkanlığı görevine getirildi. 6 Mayıs 2012'te yapılan seçimde liderliğini yaptığı SYRIZA koalisyonu 2009'da yüzde 4.60 olan oy oranını yüzde 16.77'ye yükselterek Yunanistan'da ikinci parti konumuna geldi. Genel seçimden sonra hükümeti kurmak üzere görevlendirilen liderlerden biri kendisi oldu ancak AB yanlısı partilerin işbirliğini kabul etmemesi sonu-

cunda seçimlerin yenilenmesi zorunluluğu doğdu. SYRIZA, 17 Haziran 2012'de yapılan seçimde oy oranını yüzde 27'ye yükselterek, ikinci sıradaki yerini korudu. 25 Ocak 2015'teki Yunanistan genel seçimlerindeyse SYRIZA yüzde 36.29 oy oranıyla seçimde en çok oyu alan parti oldu. Böylece Tsipras 26 Ocak 2015'te Yunanistan Başbakanı oldu. 20 Ağustos 2015'te ekonomik krizden dolayı erken seçim yolunu açmak için istifa ettiğini açıkladı. 20 Eylül 2015'te erken seçimden sonra ikinci defa Yunanistan Başbakanı oldu. Tsipras, Yunanistan siyaset sahnesinde bir yeniliğe daha sahip. Resmi temaslarda bulunduğu sırada kravatsız görüntüsü ilgi odağı olmakta. Tsipras, halktan biri olduğu mesajını vermek istediği için kravat takmıyor.

Avrupanın Başkentleri

Madrid

Ahmet M. SÖNMEZ

İber yarımadasının ekonomik, sosyal ve siyasal açıdan baskın ülkesi konumunda olan İspanya'nın başkenti Madrid, Avrupa'nın da güney batısında yer almakta. Kent, Avrupa'nın yüzölçümü ve nüfus açısından en büyük en üçüncü başkenti konumunda. Yaklaşık yedi milyon insana ev sahipliği yapan kentin yayıldığı alansa 604 kilometrekareyi aşıyor. Madrid ülkenin başkenti olmanın yanı sıra ülkedeki on yedi özerk bölgeden bir tanesi olan Madrid Özerk Bölgesi'nin de merkezi durumunda. Parlamento ve federal hükümet merkezinin de bulunduğu kent, son yıllarda halk nezdinde çok yıpranan İspanya monarşisinin de ev sahibisi. Kentin öne çıkan bir diğer özelliği de Real Madrid ve Atletico de Madrid spor kulüplerine de evsahipliği yapması.

Rivayetler muhtelif olmakla birlikte, kentin ismini 9. yüzyılda Manzaneres nehri kenarında kurulmuş olan ve sulak yer anlamına gelen Magerit kalesinden almış olduğu düşünülmekte. Vizigotlar ve Vandallar başta olmak üzere birçok kavmin göç ve istilasına uğradıktan ve en son Arap işgalinden sonra ismi Matrit'e evrilen kent, bugün Madrid diye anılmakta. Bugün kentin armasında yer alan ayı ise ortaçağda kente yakın ormanlarda yaşamış aylardan miras kalmış.

Kentin 11. yüzyılda Müslümanlardan geri alınması son-

rasında kent merkezindeki Müslümanların yerini Hristiyanlar almış. 1188'den itibaren Kastilya Sarayı'ndaki Kraliyet Divanı'nda temsil edilmeye başlanan Madrid kenti, sonraki yüzyıllarda Divan toplantılarına ev sahipliği yapmış. İspanya'daki tüm krallıkların tek bir taç altında birleşmesiyle de bu uygulama artarak devam etmiş. İlerleyen yıllarda ayaklanma ve savaflara sahne olan kent, 1561'de Kral II. Philip'in Sarayı Valladolid'den Madrid'e taşınmasıyla monarşinin merkezi haline gelmiş. 15 ve 16. yüzyıllar kent için kültür ve sanat açısından oldukça önemli; Cervantes, Lope de Vega, Zurbaran ve Velasquez dönemin önemli sanatçı ve yazarlarından. 17. yüzyılda farklı Avrupa Hanedanları arasındaki Veraset Savaşları neticesinde Bourbon Hanedanı galip gelmiş. Bu hanedana mensup bir aydın despot ve reformist olarak nitelenebilecek Üçüncü Carlos Madrid'in bugün hala gelmiş geçmiş en iyi Belediye Başkanı olarak anılmakta. Zira ışıklandırma, kanalizasyon, mezarlıklar gibi önemli altyapı çalışmalarıyla kenti dünya ölçeğinde bir başkent haline getiren kişi olarak biliniyor. Kente Alcalá Kapısı ve Kibele Çeşmesi'ni de hediye eden Üçüncü Carlos, din adamlarının giysilerinin kısaltılması ve yüzlerini kapatan şapkaların yasaklanması kararı üzerine çıkan din adamları isyanını da bastır-

mak zorunda kalmış.

19. yüzyıl başındaki Fransız işgali, Goya'nın tablolarında tasvir ettiği kanlı sahnelerin Madrid'de yaşanmasına yol açmış. Madrid'in sahne olduğu dehşet ve vahşet bununla da kalmamış. Cumhuriyetçilerin yoğun olarak bulunduğu kent, 1936-39 yılları arasındaki İş Savaş'ta Faşist güçlerin yoğun taarruzlarına maruz kalmış ve tarihte ilk defa sivilleri hedef alan hava bombardımanı Madrid'de gerçekleşmiş. 1960'larla birlikte ekonomik ve sosyal büyüme sürecine giren kent, hem zenginleşmiş hem de önemli bir göçmen akınına uğramış. General Franco'nun ölümünden sonra demokrasiye geçiş süreciyle Madrid Kıta Avrupası'nın son otuz yılda parlayan başkentlerinden biri olmuş.

Kentin yeni Belediye Başkanı birkaç ay önce seçildi. Franco döneminde hapse girmiş çıkmış bir insan hakları savunucusu olan Manuela Carmen, Podemos Partisi'nin başını çektiği bir vatandaş platformu olarak sol eğilimli birkaç parti tarafından kurulan "Şimdi Madrid" partisine mensup.

Barcelona ve Sevilla gibi diğer İspanyol kentlerine kıyasla genç bir kent olarak nitelenebilecek Madrid'de öne çıkan mimari eserler daha çok 16. yüzyıl sonrasına tarihleniyor. Birkaç istisna dışında Ortaçağ ve Rönesans mimari eserlerinin pek azının korunabildiği kentte gö-

ze çarpan eserler, "İspanyol Altın Çağı" olarak anılan ve İspanya Tacını elinde tutan ve sanatçıların hamisi olarak bilinen Habsburg Monarşisi'nin yükseliş ve düşüşlerine tekabül eden 16. ve 17. yüzyıl yapıları. Bunlar arasında Plaza Mayor yani Ana Meydan, Madrid Kraliyet Sarayı ve Santa Cruz yani Aziz Haç Sarayı en önemliler olarak sayılabilir. Tarihi mekânların, son otuz yılın yüzlerce metrelik gökdelenleriyle bir arada olduğu kent, aynı zamanda Miguel de Cervantes Saavedra'nın heykeli başta olmak üzere pek çok heykel ve anıtsal çeşmeleriyle açık hava müzesi konumunda. Bu sanat ortamına kentin içinde yer alan binlerce hektarlık yeşil alanı da katınca ortaya dünyanın en yaşanılır kentlerinde birisi çıkıyor. Kentin içinde yer alan 1.4 kilometrekarelik Buen Retiro Parkı, sakin tekne gezintilerine uygun bir gölü de içeren bol ağaçlı bir kent parkı. Parkın içinde 11 Mart 2004 Madrid Bombalı Saldırısı'nda hayatını kaybeden 191 kişi için yapılmış bir de anıt var. Kentin batısındaki Casa de Campo Parkı ve Madrid Kraliyet Botanik Bahçesi de kentin diğer akciğerleri konumunda.

Madrid'in diğer olmazsa olmazları arasında mutlaka futbol ve boğa güreşi bulunmakla birlikte bugün Madrid'in kültür ve sanat hayatının kalbi üç adet müzede atmakta: Prado, Reina Sofia ve Thyssen-Bornemisza.

Avrupa
Gündemi...

ATAUM
e-bülten